

خزانے کے انبار (پشتو)

د خزانې انبارونه

شیخ طریقت، امیر اہلسنت، بانی دعوت اسلامی، حضرت علامہ مولانا ابوبلال

محمد الیاس عطار قادری رخصوی

دامت برکاتہم العالیہ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

د کتاب د لوستلو دُعا

د ديني کتاب يا اسلامي سبق لوستلو نه مخکې دا لاندي دُعا لولئ

اِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ څه چه لولئ هغه به موياد پاتې کيږي:

اَللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَاَنْشُرْ عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ

ترجمه: اے الله عَزَّوَجَلَّ په مونږه د عِلْم او د حِکمت دروازې برسيره [يعني بيرته]

کړې او په مونږه خپل رحمت رانازل کړې! اے عظمت او بزرگۍ والا!

(مستطرف ج 1 ص 40 دار الفكر بيروت)

(اول او آخر کښ يو يو ځل دُرود شريف اولولئ)

د رسالې نوم: د خزاني انبارونه

اول ځل: شان المعظم ۱۴۳۷هـ، مئی 2016ء

تعداد: 3000

ناشر: مکتبۃ المدینه، عالمي مدني مرکز فیضانِ مدینه، بابُ المدینه کراچی.

مدني عرض: بل چا ته د دې رسالې د چاپ کولو اجازت نشته

کتاب اخستونکي توجه اوکړئ

که د کتاب په طباعت کښ څه ښکاره خامي وي يا پانږې کمي وي يا په باندېنگ کښ مخکې وروسته لگيدلې وي نو مکتبۃ المدینه ته رجوع اوکړئ.

د خزانې انبارونه

د شیخ طریقت امیر اہلسنت، بانی دعوتِ اسلامي حضرت علامہ، مولانا،
ابو بلال محمد الیاس عطار قادري، رضوي دَامَتْ بَرَکَاتُہُمُ الْعَالِیَہ د بیان
دا رسالہ ”خزانے کے انبار“ په اردو ژبه کښلېکي شوي ده.

مجلسِ تراجم (دعوتِ اسلامي) د دې رسالې په آسانه پښتو ژبه کښلېکي
وس مناسب د ترجمه کولو کوشش کړې دې. که چرې په دې ترجمه کښلېکي
خه غلطې يا کمې، زياتې اومومې نو ستاسو په خدمت کښلېکي عرض دې چه
مجلس تراجم ته خبر اوکړئ او د ثواب حقدار جوړ شئ.

پيشکش: مجلسِ تراجم دعوتِ اسلامي

برائے رابطہ:

عالمی مدنی مرکز فیضانِ مدینہ محلہ سوداگراں
پرانی سبزی منڈی، باب المدینہ کراچی، پاکستان

UAN: ☎ +92-21-111-25-26-92 – Ext. 1262

Email: ✉ translation@dawateislami.net

Tip1:Click on any heading, it will send you to the required page.

Tip2:at inner pages, Click on the Name of the book to get back(here) to contents.

فهرست

- 2..... د خزانې انبارونه
- 1..... سل حاجتونه به پوره شي
- 2..... په درياب كښ ئې آسونه زغلولي دي
- 3..... ديوان راغلل! ديوان راغلل!!
- 4..... د سرو زرو آس او د سرو زرو اوښه
- 5..... د خزانې د انبارونو اواز
- 9..... چه كله اوبه د ورځ نه تيرې شوې
- 10..... دير مال چرې پټ تدبير خو نه دې؟
- 11..... نو دا د الله عَزَّوَجَلَّ د طرف نه مَهَلَت دې
- 12..... گناهونه ښه گنډل كفر دې
- 13..... د مال په باره كښ سُوال
- 14..... د نِعمتونو په باره كښ به پوښتنه كيږي
- 14..... د دوزخ په غاړه د نِعمتونو مُتَعَلِّق سوالونه
- 17..... په قيامت كښ د مالدارانو د حساب لږزونكې كَيْفِيَّت
- 19..... تپوس به د هغه نه كيږي چا چه حلاله گټلې وي
- 21..... د مال استعمال او د آخرت مصيبت
- 24..... په مَدَنِي اِنعاماتو كښ د اَسْلاَفو ياد
- 25..... د مال گټلو شوق
- 26..... د عُمَر بن عبد العزيز مَدَنِي سوچ

- 27..... په ازمينښت كښ د كاميابۍ صورت
- 28..... د آفتونو نه د خلاصې ذريعه
- 29..... د نورې په بدله كښ نورې
- 30..... د شيطان غلام څوك دې؟
- 31..... هغه ډ ذليله او خوار شي
- 31..... د مال و دولت د محبت تباه كارې
- 32..... د مال ديني او دنيوي آفتونه
- 33..... ديني آفتونه
- 33..... دنيوي آفتونه
- 34..... د مال غلام ډ هلاك شي
- 35..... كه تاسو ځان صحيح كول غواړئ نو
- 36..... ويډيو سنټر ئې ختم كړو
- 37..... د مال جمع كولو او د نه جمع كولو صورتونه
- 42..... د دُنيا مُسافِر
- 43..... تاسو شرميرئ نه
- 43..... چه كله يوه نورې را واخلم
- 45..... د گوتې د گوته كولو په باره كښ 17 مَدَنۍ گلونه

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د خزاني انبارونه¹

شیطان که هر خومره ناراستي درولي خو تاسو دا بیان دا وُل
نه د آخره پورې اولولئ **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** عَزَّوَجَلَّ تاسو ته به د آخرت
فکر او د دُنیا نه د بی رغبتی نِعْمَت په لاس در شي.

سل حاجتونه به پوره شي

د مدينې د سلطان خور نبی **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** فرمان مبارك
دې: ”خوك چه په ما باندې د **جُمُعې** په ورځ او شپه سل ځله دُرود
شريف اولولي **اللَّهُ تَعَالَى** به د هغه سل حاجتونه پوره كوي، اويا د
آخرت او ديرش د دُنیا او **اللَّهُ تَعَالَى** به يوه فرېسته مقررې كړي چه هغه
به هغه دُرود پاك زما قَبْرِ ته داسي را رَسوي څنگه چه تاسو ته تُحْفې
وړاندې كيږي، بيشكه زما علم به زما د وصال [يعني ظاهري وفات]
نه پس داسي وي څنگه چه زما په ژوند كښ دې.“

(جَمْعُ الْجَوَامِعِ لِلْسُّيُوطِيِّ ج ۷ ص ۱۹۹ حديث ۲۲۳۵۵)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! **صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد**

¹ دا بيان امير اهل سنت **دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه** د تبليغ قرآن و سُنَّت د عالمگير غير سياسي تحريك دعوت
اسلامي په عالمي مَدَنِي مركز فيضانِ مدينه كښ د سُنَّتونه ډكه اجتماع (شېب براءت سن ۱۴۳۱هـ 27.7.2010ء)
كښ فرمايلي وود ترميم او اضافي سره ليكلي شوي حاضر خدمت دې. **مَجْلِسُ مَكْتَبَةُ الْمَدِينَةِ**

فَرَمَانِ مُصْطَفَى صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: کوم کس چه په ما درود پاک لوستل هیر کړل هغه د جَنَّت لاره هیره کړه. (طبرانی)

په دریاب کښنې آسونه زغلولي دي

د امیر المؤمنین، خلیفه المسلمین حضرت سیدنا فاروق اعظم رضی اللہ تعالیٰ عنہ په دور خلافت کښن د حضرت سیدنا سعد بن ابی وقاص رضی اللہ تعالیٰ عنہ په سپه سالاری [یعني مشرئ] کښن په ”جنگ قادسیه“ کښن د اسلام لښکر ښه ډیره زبردسته کامیابی حاصله کړه، په دې جنگ کښن دیرش زره مجوسیان یعنی د اور عبادت کوونکي مړه شوي وو، او اته زره مسلمانان شهیدان شوي وو. د ”قادسیه“ د عظیم الشانی فتحې نه پس حضرت سیدنا سعد بن ابی وقاص رضی اللہ تعالیٰ عنہ د بابل پورې په مجوسیانو پسې وو او د خواو شا ټولې علاقې ئې فتح کړلې. د ایران دارالخلافه مدائن چه د دریائے دجله په مشرقی غاړه واقع وو، دې ځای ته نزدې وو. د امیر المؤمنین حضرت سیدنا فاروق اعظم رضی اللہ تعالیٰ عنہ د هدایت مطابق حضرت سیدنا سعد رضی اللہ تعالیٰ عنہ مدائن ته ور مخکښ شو، مجوسیانو د دریاب پل مات کړو او ټولې کښتۍ ئې بلې غاړې ته بوتلې. هغه وخت په دریاب کښن خوفناک طوفان راغلې وو او په هغې پوریوتل په ظاهره آسان نه ښکاریدل، حضرت سیدنا سعد بن ابی وقاص رضی اللہ تعالیٰ عنہ چه دا حال اولیدلو نو د الله عزوجل نوم ئې واغستو او خپل آس ئې دریاب ته گوز کړو! نورو مجاهدینو هم په هغوئ

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: دجا په خوا کښې چه زما ذکر اوشو او هغه په ما درود پاک او نه لوستو تحقیق هغه بد بخته شو. (ابن سني)

پسې وروستو وروستو خپل اسونه درياب کښې کوز کړل لکه:
 دشت تو دشت ېږي دريا بهي نه چھوړې هم نه بحر ظلمات ميں دَوڑا ديے گھوڑے هم نه
 صحرا خوڅه، مونږ پريښي نه دي دريابونه
 تورو تيرو کښې مو زغلولي دي اسونه

ديوان راغلل! ديوان راغلل!!

دُښمنانو چه دا اوليدل چه د اسلام مجاهدين د دريائے دجله په
 طوفاني اوبو کښې په ډيره بهادري مسلسل راروان دي نو هغوئي سخت
 وارخطا شو او چغې وهل ئې شروع کړل چه ”ديوان آمدند، ديوان آمدند“
 (يعني ديوان راغلل! ديوان راغلل) او په ډيره تادي د هغه ځاي نه اوتښتيدل.
 د شاه کسري ځوي يزدگرد خپل حرم (يعني د کور زنانه) او د خزانه
 يوه حصه د مخکښ نه ”حلوان“ ته ليږلي وه، او اوس هغه پخپله هم
 په ډير افسوس مدائن ته شا ته کتل او لار اوتښتيدو. حضرت
 سَيِّدُنَا سَعْدُ بْنُ ابِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ چه ”مدائن“ ته داخل شو نو هر
 طرف ته عبرتناکه خاموشي خوره وه، د کسري ښکلو او ښائسته
 ښکلو، او نورو اوچتو اوچتو عمارتونو او د شنو شنو باغونو حال د
 دې سپکې دُنيا د پاتې کيدو اعلان کولو. دا حال ئې چه اوليدو نو
 د حضرت سَيِّدُنَا سَعْدُ بْنُ ابِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ په ژبه مبارکه ېې

فَرَمَانَ مُصْطَفَى صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: چا چه په ما باندې لس ځله سحر اولس ځله ماښام درود پاک اولوستل د قیامت په ورځ به هغه ته زما شفاعت نصیب کیږي. (تَجْمَعُ الزَّوَاد)

اختیاره د سپاره ۲۵ سُوْرَةُ الدُّخَان آیت نمبر ۲۵ نه ۲۹ پورې [تلاوت] جاري شو:

مفهوم ترجمه کنزالایمان: خومره [خلقو]

نه پاتې شو باغونه او چینې او پتي
او ښه کورونه، او نعمتونه چه په هغې
کښ خوشحاله وو، مونږه هم داسي
اوکړل، او د هغې وارث مو بل قوم
جوړ کړو، نو په هغوئ باندې
زمکې او آسمان او نه ژړل او نه
هغوئ ته مهلت ورکړې شو.

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۝
وَّزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ۝
كَانُوا فِيهَا فَكِهَيْنَ ۝ كَذَلِكَ وَ
أَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ۝ فَمَا
بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَ
مَا كَانُوا مُنْظَرِينَ ۝

د سرو زرو آس او د سرو زرو اوبښه

د مدائن نه مسلمانانو ته په مال غنیمت کښ د کروړونو دینارونو
(یعني د سرو زرو د روپو) د خزاني انبار په لاس راغلو چه په هغې کښ
ډیر نادر او نایابه^۱ [اوقیمتي] خیزونه وو، په هغې کښ ځینی دا دي: د
ایران د مشهور آتش پرست بادشاه نوشیروان د سرو زرو تاج، د
شاهان سلف (یعني د ایران د تیر شوو بادشاهانو یاد کارونه، د ملغرو [د
موتی]) خنجر، زغري، فولادي تویئ او توري، د خالصو سرو زرو غټ

^۱ نادر او نایاب: یعنی داسې خیزونه چه په دنیا کښ ډیر کم وي.

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: د چا په خوا کښ چې زما ذکر اوشو او هغه په ما درود پاک اونه لوستو هغه جفا اوکره. (عَبْدُ الرَّزَّاق)

آس چه د هغې په سینه باندې د یاقوتو [غی] لکیدلي وو، او په هغې [یعني آس] باندې د سرو زرو [جوړ شوې] یو کس سور وو چه د هغه په سر د ملغلرو تاج وو، هم دغسې یو د سرو زرو اوبڼه او په هغې سور د سرو زرو یو کس. د ایوان کسری (یعني د ایران د بادشاهانو د شاهي محل) د سرو زرو قالین چه په ډیرو زیاتو قیمتي ملغلرو ښائسته کړې شوې وو او د هغې [قالین] ناپ شپيته مربع گزه وو وغیره وغیره. مسلمانان د مال غنیمت په راجمع کولو کښ داسي دیاننداره [امانتیان] ثابت شو چه د دُنیا تاریخ د هغې مثال نه شي ورکولې، که یو مجاهد ته چرې یوه معمولي غونډې ستن یا قیمتي ملغلره په لاس ورغلي وه، هغه ئې یو ساعت هم د ځان سره نه وه حصاره کړې او فوراً ئې د خزاني انبار ته وړ اچولې وه. (البدایة والنہایة ج ۵ ص ۱۳۵ تا ۱۴۰ بتصرُّف وغیره)

د خزاني د انبار اواز

خوږو خوږو اسلامي ورونږو! تاسو اولیدل! چه زمونږه پخوانو بُزرگانو رَحْمَتُهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰی د اسلام د حفاظت [او ترقی] د پاره څنگه څنگه قربانۍ ورکړي دي! د دې حکایت نه د حضرت سَيِّدُنَا سَعْدِ بْنِ ابِي وقَّاص رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ بې مثاله گرامت هم ثابت شو چه هغوئ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ هېڅ يره محسوس نه کړه او خپل آس ئې د دجله درياب په خطرناکو

فَرَمَانِ مُصْطَفَى صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: د چا په خوا کښې چه زما ذکر اوشو او هغه په ما درود پاک او نه لوستو هغه په خلقو کښې ډیر زیات کنجوس (شوم) دی. (الترغیب والترهیب)

چپو کښې ورکوز کړو! او دا هم معلومه شوه چه که د خزانې هر خومره غټ انبار وي آخر هغه بې کاره پاتې شي. اوس د یو ډیر زیات غافلې اسرائیلي مالدار یو عبرتناک حکایت تاسو ته اورووم، که ستاسو زړه ژوندې وي او دا واورئ نو **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** تاسو ته به د خزانې انبارونه بالکل بیکاره ښکاره شي، چنانچه د دعوت اسلامي د اشاعتی ادارې مکتبۃ المدینة چاپ شوي د ۴۱۲ صفحو کتاب ”عُیُونُ الْحِکَايَات“ د حصه اول په صفحه ۷۴ کښې د نقل شوي حکایت خلاصه واورئ: حضرت سیدنا یزید بن میسره **رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ** فرمائي چه په تیرو شوو اُمّتونو کښې یو مالدار او ډیر شوم کس وو، هغه به د **اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** په لار کښې هیڅ هم نه خرچ کول او هر وخت به د دولت زیاتولو په شوق کښې مشغول وو، بس د هغه به مسلسل هم دا کوشش وو چه په څه طریقه مې مال زیات شي. هغه [شوم کس] د خپل انجام نه بې خبره وو، د مال او دولت د هغه لالچي کس شپې او ورځې د خپلو بال بچو سره ښې په مزو او خوشحالیو او غفلت کښې تیریدلې. یوه ورځ چا د هغه د کور دروازه اوټکوله. د هغه غافلې دولت مند کس غلام چه دروازه کله بیرته کړه نو یو فقیر ئې اولیدو او د راتلو د مقصد تپوس ئې ترې اوکړو، په جواب کښې ئې ورته اووئیل: لا ر شه او خپل مالک بهر را اولیږه، زما د

فَرَمَانَ مُصْطَفَى صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: خوك چه په ما د جمعې په ورځ درود شريف لولي زه به د قيامت په ورځ د هغه شفاعت كوم. (كنز العمال)

هغه سره كار دې، غلام دروغ اووئيل: ”چه هغه خو ستا په شان د يو فقير د مدد د پاره بهر ته تلې دې.“ فقير لارو. لږ ساعت پس بيا دروازه اوټكيدله، غلام چه دروازه بيرته كړه نو هم هغه فقير ئې بيا اوليدو، دا ځل ورته هغه [فقير] اووئيل: لار شه او خپل مالِك ته اووايه، چه زه مَلِكُ الْمَوْتِ (عَلَيْهِ السَّلَام) يم. د مال په نشه كېس مَسْت او د خدائے عَزَّوَجَلَّ د ياد نه غافله كس ته چه خبر اوشو نو په لږزان شو او په ډيره يره ئې خپلو غلامانو ته اووئيل: ”لار شئ او د هغوئ سره په ډيره نرمئ خبره او كړئ.“ غلامان ئې بهر راغلل او مَلِكُ الْمَوْتِ (عَلَيْهِ السَّلَام) ته ئې په ډيره زارئ عرض او كړو: چه ”تاسو زموږ د مالِك په ځاى د بل چا روح [يعني ساه] واخلي او هغه پرېردئ.“ هغوئ (عَلَيْهِ السَّلَام) او فرمائيل: ”داسي هيڅ كله نه شي كيدې.“ بيا ئې هغه مالدار كس ته اووئيل: ته چه څه وصيَّت كوي اوس ئې او كړه، زه ستا د رُوح اخستلو نه بغير نه ځم. دا ئې چه واوريدل نو هغه مالدار كس او د هغه بال بچي په چغو سر شو او ژړاگانې ئې شروع كړې، هغه كس د خپل كور كسانو او غلامانو ته اووئيل چه د سرو او سپينو زرو او د خزانو صندوقان بيرته كړئ او زما مخې ته ئې خواره كړئ. فوراً په حُكم عمل او كړې شو او د هغه مخې ته د ټول ژوند جمع شوي د خزانو انبار جوړ كړې شو. بيا هغه

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: چا چه په کتاب کښ په ما باندې درود پاک اولیکو ترڅو پورې چه زمانوم په هغې کښ وي فرښتې به د هغه دپاره بخښنه غواړي. (طبراني)

مالدار کس د خزاني انبار ته اووئيل: ”اے ذليله او ډير خرابه مال او دولته! په تا د لعنت وي! زه ستا د محبت په وجه برباد شوم، هائے! هائے! زه ستا په سبب د الله عَزَّوَجَلَّ د عبادت او د آخرت د تيارئ نه غافله پاتې شوم.“

د خزاني د انبار نه آواز راغي: اے د مال و دولت لالچي، پوخ دنياداره او غافله انسانه! ما ولې ملامته کوي؟ آيا ته هم هغه نه ئې چه د دُنيا دارو [خلقو] په نظر کښ ذليله او خوار وي! بيا د زما په وجه عزت اوموندو او د بادشاهانو دربارونو ته اورسيدي، هم زما په وجه ستا نکاح په مالداره کورنئ کښ اوشو، يقيناً دا ستا بدبختي ده چه تا زه په شيطاني کارونو کښ لگولم. که تا زه د الله عَزَّوَجَلَّ په لاره کښ لگولې ووم نو دا ذلت او رُسوائي به د مقدر نه جوړيدي، دا اووايه! آيا په بدو او غلطو کارونو کښ د خرچ کولو او په نیکو کارونو کښ د نه خرچ کولو مشوره تا ته ما درکړي وه؟ نه بالکل [ما دا مشوره] نه وه درکړې، تا ته چه څه تباهي او بربادئ پيښې شوې د هغې ذمه وار ته پخپله ئې، (د هغې نه پس مَلِكُ الْمَوْتِ عَلَيْهِ السَّلَام د هغه مالدار شوم کس رُوح واخستو).

(عُيُونُ الْحِكَايَات (عربي) ص ۴۹، مُلَخَّصًا دَارُ الْکُتُبِ الْعِلْمِيَّةِ بِيروت)

دولت دُنيا کے پیچھے تُو نہ جا آخرت میں مال کا ہے کام کیا؟

مال دُنیا دو جہاں میں ہے وبال کام آئے گانہ پیش دُوالجبال

(د سائل بخشش ص ۳۷۵)

فَرْمَانَ مُصْطَفَى صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: په ما باندې درود شريف لولئ الله عَزَّوَجَلَّ به
په تاسو رحمت را ليري. (ابن عدي)

د شعرونو ترجمه:

مه كوه لالچ د دُنْيا د دې دولت نه راځي دا وروره پكار د آخرت
مال دې د دنيا يو لوي وېال نه راځي پكار دا په دربار دُالجلال
صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

چه اوبه د وَرَخه تيرې شي

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! تاسو د مال و دولت د لالچي كس د
عبرت نه ډك حكايټ واوريدو چه هغه ټول عمر په عيش و عشرت
او نَفْساني خواهشاتو پوره كولو كښ تير كړې وو، د الله عَزَّوَجَلَّ د
طرف نه د ورکړي شوي مهلت نه ئې د فائده اخستو په ځاى د غفلت
سلسله نوره اوگده کړه، د مال په نشه كښ مَسْت وو او د غريبانو
او د محتاجه خلقو د امداد كولو نه محرومه وو، او په عيشونو كښ
خوشحاله وو، [نو خوږو خوږو اسلامي ورونړو!] آخريوه ورځ به مرگ ضرور
راځي. او دغسې هغه ته هم د مرگ فرښته رااورسيدله، اگرچه هغه
وخت ئې د مال ټوله نشه ختمه شوه، او سترگې ئې اوغړيدې خو ”چه
اوبه د وَرَخه تيرې شي نو بيا هيڅ نه شي كيدې.“ د مال و دولت د
لالچيانو خلقو د پاره چه هغوئ د آخرت د بربادئ هيڅ فكر نه لري
په دې حكايټ كښ د عبرت بيشميره مدني گلونه دي.

فَرَمَانَ مُصْطَفَى صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: چا چه په ما باندې د جُمعې په ورځ 200 ځله دُرُود شريف اولوستل د هغه د دوو سوو کالو گناهونه به معاف شي. (كَتَبُ الْعَمَالِ)

گپ اندھیری قبر میں جب جائے گا بے عمل! بے انتہا گہرائے گا
کام مال و زر و ہاں نہ آئے گا غافل انسان یاد رکھ پچھتائے گا
جب ترے ساتھی تجھے چھوڑ آئیں گے قبر میں کیڑے تجھے کھا جائیں گے
د شعرونو ترجمہ:

چه دتورو تیرو قبر ته د کوز کړي بې عمله او پیرې به ډیر زیات
هلته به د مال او زر پکار نه شي غافل انسانه پنبیما نه به ئې ډیر زیات
قبر کنس به پریردي تا، شي لار به عزیزان
تا به کړي خوراک هغه د قبر خزندگان
صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

په ډیر مال کښ چرې پټ تدبیر خو نه دې؟

خوږو خوږو اسلامی ورونږو! دا حقیقت دې چه ځيني وخت الله
عَزَّوَجَلَّ بنده ته ډیر مال و دولت ورکړي او [د هغې په ذریعه ئې] په
ازمینت کښ واچوي، څنگه چه د دعوتِ اسلامي د إشاعتی ادارې
مَكْتَبَةُ الْمَدِينَةِ چاپ شوي د ۱۵۴۸ صفحو کتاب ”فیضانِ سُنَّت“ [اردو] جلد
اول صفحه ۶۸۲ [او د فیضانِ سُنَّت (پښتو) باب ”د خیتي قُفْلِ مَدِينَه“ (غیر
مطبوعه) په صفحه ۴۲] کښ دي: د صِحَّتِ نِعْمَت او د دولت ډیر والې
[انسان] اکثر په گناهونو کښ اخته کوي، لِهَذَا خَوْك چه (ښکې او
ښائسته یا) ښه طاقتور یا (زبردست) مالدار یا صاحبِ اِقْتِدَار [يعني د

فرمانِ مُصطَفٰے صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: چا چه په ما باندې يو ځل دُرود شريف اولوستو الله عَزَّوَجَلَّ به په هغه باندې لس رَحمتونه رالېږي او د هغه په اعمال نامه کښ به لس نيکي لیکي. (ترمذي)

عُهدې خاوند] وي هغه ته د خُداۍ علیم و خیر **عَزَّوَجَلَّ** د پټ تدبیر نه ډیر زیات یریدل پکار دي، څنگه چه حضرت سَيِّدُنَا حَسَن بصری **رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْہِ** فرمائي: ”چا ته چه الله **عَزَّوَجَلَّ** په دُنیا کښ (د روزی د ډیر والي، د فرمانبردار اولاد د نعمت، د مال و دولت، د بنائسته او ښکلې صورت، د ښه صحت، د منصب او مشرئ، د وزیرئ د عهدې یا د صدر جوړیدو یا د بادشاهۍ وغیره په ذریعه) فراخي ورکړي او هغه دا یره نه لري چه دا (راحتونه) چرې د الله **عَزَّوَجَلَّ** پټ تدبیر خو نه دې، نو داسي کس د الله **عَزَّوَجَلَّ** د پټ تدبیر نه غاښه دي.“ (تنبيهُ الْمُغْتَرِبِينَ ص ۲۸ دارالمعرفة بیروت)

نو دا د الله **عَزَّوَجَلَّ** د طرف نه مُهلت دي

خبردار اے طاقتوره! خبردار اے شانداره! خبردار اے مالداره! خبردار اے سرمایه داره! خبردار اے د بادشاهۍ خاونده! خبردار اے افسره او عهدیداره! د ربِّ قدیر **عَزَّوَجَلَّ** د پټ تدبیر نه خبردار! خبردار! خبردار! چرې داسي اُو نه شي چه د درکړي شوو بدني، مالی یا حکومتی نعمتونو په ذریعه په ظُلم، تَکَبُّر، سرکشی او قِسْم قِسْم گناهونو کښ اخته نه شی او ښکلې او ډولي بدن او مال او جائیداد مو د دوزخ د خشاک جوړیدو سبب جوړ نه شي. په دې باره کښ حدیثِ نَبَوی **عَلَى صَاحِبِهَا الصَّلَاةُ وَالسَّلَام** د قرآنی آیاتو سره واورئ او د الله **عَزَّوَجَلَّ**

فرمانِ مُصطَفَى صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: په ما باندې په کثرت سره دُرود شریف لولئ بیشکه ستاسو په ما باندې درود شریف لوستل ستاسو د گناهونو دپاره بخښنه ده. (جامع الصغیر)

د پټ تدبیر نه اوږیږئ: د حضرت سیدنا عقبه بن عامر رضی اللہ تعالیٰ عنہ نه روایت دې، د نبي اکرم صلی اللہ تعالیٰ علیہ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د عبرت نه ډک فرمان دې: ”چه کله تاسو اووینئ چه الله عَزَّوَجَلَّ په دُنیا کښ گنهگار بنده ته هغه خیزونه ورکوي کوم چه هغه خوښوي نو دا د هغه د طرف نه مُهلت دې. بیا ئې د دې آیت کریمه تلاوت او فرمائیلو:

مفهوم ترجمه کنزالایمان: بیا چه کله هغوئ هیر کړل کوم نصیحتونه چه هغوئ ته شوي وو، مونږه په هغوئ باندې د هر خیز دروازې برسیږه کړې تر دې چه کله خوشحاله شو په هغې څه چه هغوئ ته ورکړې شو نو مونږه ناڅاپه هغوئ اونیول او د هغوئ امیدونه ختم شو.

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ ۖ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً ۖ فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٧٧﴾

(پ ۷، الانعام: ۴۴)

(مُسْتَدَامَام احمد ج ۶ ص ۱۲۲ رقم الحديث ۱۷۳۱۳ داؤ الفکر بیروت)

گناهونه ښه گنرل کفر دې

مُفَسِّرِ شَهِيرِ حَكِيمُ الْأُمّتِ حضرت مُفتي احمد يار خان رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ د دې آیت کریمه نه لاندې په ”تفسير نُور العِرفان“ کښ فرمائي: ”د دې آیت کریمه نه معلومه شوه چه د گناه او د عَصيان [يعني نافرمانو] باوجود د دُنیا راحتونه په لاس راتلل د الله عَزَّوَجَلَّ غضب او عذاب (هم) کيدې شي ځکه چه د دې په وجه انسان نور هم غافله شي او په

فرمان مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: دَچا په خوا کښ چه زما ذکر اوشو او هغه په ما درود پاک اونه وئیلو تحقیق هغه بد بخته شو۔ (ابن سنی)

ګناهونو کولو زَرَوَر شي بلکه کله دا خیال هم کوي چه ”ګناه ښه څیز دې ګني ما ته به دا نِعْمتونه نه نصیب کیدل“، دا کفر دې. (نور)
 (العرفان ص ۲۱۰) (يعني ګناه ته ګناه وئيل فرض دي، ګناه ته قصداً ښه وئيل يا ښه ګنړل کفر دې، د کُفر په کلماتو د تفصيل زده کولو د پاره د دعوت اسلامي د اشاعتی ادارې مکتبۃ المدینة چاپ شوي د ۶۹۲ صفحه کتاب ”کفر په کلمات کې بارے میں سوال و جواب“ (اولولئ) نور ئې اوفرمائیل: په نِعْمَت باندې خوشحالیدل که د فخر، تَکَبُّر او د ځان غټ ګنړلو په طور وي نو بد دي، او د کافرانو طریقه ده او که د شکر کولو د پاره وي نو بهتره ده او د صالحینو [يعني نیکانو] طریقه ده.

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَی مُحَمَّد

د مال په باره کښ سوال

خوږو خوږو اسلامی ورونړو! د دُنیا په هر سهولت کښ ازمینښت دې، د قیامت په ورځ به د دې راحتونو او فراخیانو مُتَعَلِّق سوال کیږي، چا ته چه په دُنیا کښ څومره زیات نِعْمتونه او وسائل حاصل وي، هغه ته به په آخرت کښ هغه هُمره مسائل هم پښیږي، چه کله په ورځ د محشر د دُنیاوي مال و اسباب په باره کښ تپوسونه کیږي او د مال په غلط استعمال باندې اللہ عَزَّوَجَلَّ غضب اوفرمائي نو غافله مالداران به په دې حقیقت پوهه شي چه ”زما په شان د

فرمان مُصطَفَى صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: خوک چه په ما دَجْمعی په ورځ درود شریف لولي زه به د قیامت په ورځ د هغه شفاعت کووم.
(کنز العمال)

دُنیا مالدار د آخرت غریب دي. “ څنگه چه د حضرت سَيِّدنا ابوذر غفاری رَضِيَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ بیان دي چه زمونږه خوږ نسی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ارشاد فرمائيلې دي: ”د زیات مال والا به د قیامت په ورځ د کم ثواب والا وي، خو چا ته چه الله عَزَّوَجَلَّ مال ورکړي او هغه، هغه [مال] نبي طرف ته، گڅ طرف ته او مخکښ وروستو ورکړي [يعني په نیکو کارونو کښن ئې خرچ کړي] او په هغې کښن [يعني د هغه مال په ذریعه] نیک عمل اوکړي.“ (صحیح بخاری ج ۴ ص ۲۳۱ حدیث ۶۴۴۳)

د نِعْمتونو په باره کښ به پوښتنه کيږي

د سپاره ۳۰ سُورَةُ التَّكْوِيْنِ په آخري آيت کښ ارشادِ اِلهی عَزَّوَجَلَّ دي:

مفهوم ترجمه کنز الایمان: بیا يې شکه

ضرور به په هغه ورځ ستاسو نه د

نِعْمتونو تپوس کيږي.

ثُمَّ لَتَسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ﴿۸۰﴾

(پ ۳۰، التَّكْوِيْنِ: ۸۰)

د دوزخ په غاړه د نِعْمتونو مُتَعَلِّق سوالونه

مُفَسِّر شَهِير حَكِيمُ الْأُمّت حضرت مُفتي احمد يار خان رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْه په ”تفسير نُورُ العرفان“ کښ د دې آيت کریمه نه لاندې لږ په تفصيل سره کلام فرمائيلې دي، په هغې کښ د ځيني خبرو عرض کولو کوشش کووم: ”په ميدان حشر کښ يا د دوزخ په غاړه به ستاسو نه فريښتي يا پخپله ربّ تعالی د نِعْمتونو مُتَعَلِّق تپوس کوي او دا تپوس به

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: په ما باندې د دُرود شریف کثرت کوي بيشکه دا ستاسو دپاره پاکي ده. (أَبُو یَعْلٰی)

د هر نِعْمَت مُتَعَلِّق کيږي که هغه بدني وي او که روحاني، که د ضرورت وي او که د عيش و راحت وي، تر دې چه د يخو اوبو، د ونې د سوري او د سکون د خوب هم. “مفتي صاحب نور فرمائي: د مرگ نه پس به درې وخته او درې ځايه حساب کيږي، (۱) په قبر کښ د ايمان (۲) په حشر کښ د ايمان او د اعمالو (۳) د دوزخ په غاړه د نِعْمتونو د شکر. بغير د حقداره کيدو چه څه ورکړې شي هغه نِعْمَت دې، د رب هره ورکړه نِعْمَت دې که هغه بدني وي او که روحاني، د دې دوه قسمونه دي (۱) کَسْبِي (۲) وَهْبِي. کَسْبِي يعني هغه نِعْمتونه چه زمونږه په کوشش کولو حاصليږي، لکه دولت، سَلَطَت وغیره. وَهْبِي يعني هغه نِعْمتونه چه صرف د رب په ورکړه وي، لکه زمونږه اندامونه، سپوږمۍ، د نمر سترگه وغیره. د کَسْبِي (يعني په خپل کوشش سره حاصل شوې مال يا هنر، د داسي) نِعْمَت مُتَعَلِّق به درې تپوسونه کيږي، (۱) د کوم ځای نه د حاصل کړې وو؟ (۲) کوم ځای د خرچ کړې وو، (۳) د هغې د څه شکر ادا کړې وو؟ د وَهْبِي (يعني زمونږ د کوشش نه بغير د راکړي شوو) نِعْمتونو مُتَعَلِّق به دوه تپوسونه کيږي (يعني کوم ځای د خرچ کړو؟ د هغې د څه شکر ادا کړې وو؟) په تفسیرِ خازن، تفسیرِ عزيزي او تفسیرِ رُوح البیان وغیره کښ دي چه په ذکر شوي آيت کریمه کښ د “الْغَنِيم” نه د نَبِي کریم صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: چاچہ پہ ما باندې لس خله دُرود پاڅ اولوستل اللہ عَزَّوَجَلَّ به په هغه سل رحمتونه نازل کړي. (ظہیراني)

ذاتِ مُقَدَّسہ مراد دې، زمونږ نه به د حُضُورِ اَکَرَم صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم په باره کښ تپوس کيږي چه تاسو د هغوئي اطاعت کړې وو که نه؟ حُکَہ چه نَبِيّ اَکَرَم صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم خو د ټولو نِعْمتونو اصل دې، د خوږ آقا صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم محَبَّت چه کوم زړه روښانه کړي، د هغه د پاره ټول نِعْمتونه رحمتونه دي او په بدقسمتي سره چه په کوم زړه کښ د رسولُ اللہ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم محَبَّت نه وي، د هغه د پاره ټول نِعْمتونه رَحْمتونه [يعني مصيبتونه] دي، د حضرت عُثْمَانِ غني رَحْمَتُ اللہِ تَعَالٰی عَنْہُ دولت رحمت وو، د ابوجهل دولت رَحْمَت [يعني عذاب] وو.“

صدقه پيارے کی حيا کا کہ نہ لے مجھ سے حساب
بخش بے پوچھے لجائے کو لجانا کیا ہے
(حدائق بخشش)

شرح کلام رضا: اعلیٰ حضرت رَحْمَتُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ په دې شعر کښ د اللہ عَزَّوَجَلَّ په بارگاه کښ عرض کوي: يا اللہ عَزَّوَجَلَّ د خپل حبيب صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د شرم و حيا په وسيله! ما په تحشر کښ بي حسابه او بخښنې، زه خو په خپلو گناهونو باندې د مخکښ نه شرمينده يم، زما د اعمالو د حساب په اخستو ما نور مه شرمينده کوو.

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَی مُحَمَّدٍ

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: د جمعې په شپه او د جمعې په ورځ په ما باندې د دُرُود کثرت کوي، څوک چه داسې کوي د قیامت په ورځ به زه د هغه شفاعت کونکې او گواه جوړېږم. (شُعْبُ الْإِيمَان)

په قیامت کښ د مالدارانو د حساب لېزوونکې حالت

حلال مال جمع کول بیشکه گناه نه ده، او د مالدارۍ په وجه چا مالدار ته گنهگار وئیل جائز نه دي. که د سل فیصده حلال مال په وجه څوک مالدار شو او د الله و رسول ﷺ په فرمانبردارۍ کښ ئې خپل مال خرچ کړو نو گنهگار خو څه بلکه په دواړه جهانہ کښ د ثواب حقدار دي. لېذا که څوک مال گتي نو صرف او صرف په حلاله طریقه گټل پکار دي. خو صرف د ضرورت په حساب گټلو کښ خیر دي، ځکه چه د حلال مال به حساب کیږي او په ورځ د قیامت به هیڅ څوک هم د حساب ورکولو طاقت نه لري. حُجَّةُ الْإِسْلَام حضرت سَيِّدُنَا إِمَامُ مُحَمَّدٌ غَزَالِي رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْهِ د اَحْيَاءُ الْعُلُوم په دریم جلد کښ نقل کوي: ”د قیامت په ورځ به یو کس راوستې شي چه هغه به حرام مال گټلې وي او په حرام ځای کښ به ئې خرچ کړې وي، او به وئیل شي: دا دوزخ طرف ته بوځئ او یو بل کس به راوستې شي چه هغه به په حلاله طریقه مال گټلې وي او په حرام ځای کښ به ئې خرچ کړې وي، او به وئیل شي: دا هم دوزخ ته بوځئ، بیا به یو دریم کس راوستې شي چه هغه به په حرامو ذریعو مال گټلې وي او په حلال ځای کښ به ئې خرچ کړې وي، او به وئیل شي: دا هم دوزخ ته بوځئ، بیا به یو بل (خلورم) کس راوستې شي

فَرَمَانِ مُصْطَفَى صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: خَوْكُ چه په ما باندې يو ځل دُرُود اولوي الله د هغه د پاره يو قيراط اجر لپكې او قيراط د اُحَد د غَر هُمره دې. (عَبْدُ الرَّزَّاق)

چه هغه به مال په حلاله طريقه گټلې وي او په حلال ځای كښ به ئې خرچ كړې وي، هغه ته به اووئيل شي: حصار شه! كيدې شي چه تا د مال په طلب [يعني حاصلولو] كښ په يو فرض كښ كوتاهي [يا سُستي] كړي وي، په وخت دِ نمونځ نه وي كړې، او د هغې په ركوع او سجدو كښ او په اودس كولو كښ دِ كوتاهي كړي وي! هغه به اوواي: يَا الله عَزَّوَجَلَّ! ما په حلاله طريقه گټلې وو او په جائز ځای كښ مې خرچ كړې وو، او ستا په فرائضو كښ مې يو فرض هم نه دې ضائع كړې. اُو به وئيل شي: كيدې شي چه په دې مال كښ تا د تَكَبُّر [يعنې كبر] نه كار اغستې وي، د سورلۍ يا جامو په ذريعه د نورو ته فخر ښكاره كړې وي. هغه به عرض او كړي: اے زما ربه! ما تَكَبُّر هم نه دې كړې او فخر مې هم نه دې كړې. اُو به وئيل شي: كيدې شي چه تا د چا حق وهلې وي، د كومو [حقونو] چه ما حكم كړې وو چه خپلو خپلوانو، يتيمانو، مسكينانو او مسافرو خلقو ته د هغوئي حق ور كړئ! هغه به وايي! اے زما ربه! ما داسي نه دي كړي. ما په حلاله طريقه گټلې وو او په جائز ځای كښ مې خرچ كړې وو، او ستا يو فرض مې هم نه دې پرېښودې، تَكَبُّر و غُرور مې هم نه دې كړې او د چا حق مې هم نه دې ضائع كړې چا ته چه تا د ور كړې حكم كړې وو (ما هغوئي ته حق ور كړې دي).

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: دَ چا په خوا کښ چې زما ذکر اوشو او هغه په ما درود پاک اونه وئیلو تحقیق هغه بد بخته شو۔ (ابن سنی)

بیا به هغه ټول خلق راشي او د هغه سره به په جگړه شي او وائي: يا اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ! تا ده ته مال ورکړې وو او مالدار د جوړ کړې وو او حکم د ورکړې وو چه هغه د مونږ ته راکړي او زمونږ مدد د اوکړي. اوس که هغه هغوئي ته ورکړې وي، او په فرائضو کښ ئې کوتاهي هم نه وي کړي، تَكَبُّر او فخر ئې هم نه وي کړې بيا به هم اووئيل شي اودرېره! ما چه تا ته کوم يو نعمت درکړې وو، که هغه طعام وو، که اوبه وي يا هريو خوند وو، د هغه ټولو شکر ادا کړه، دغسې د تپوس د پاسه به تپوس کيږي.“ (احياء العلوم ج ۳ ص ۳۳۱ دار صادر بيروت)

تپوس به د هغه چا نه کيږي چا چه حلال گټلې وي

د دې روايت نقل کولو نه پس سَيِّدنا امام غزالي رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْهِ چه څه فرمايلي دي هغه په خپل انداز کښ د عرض کولو کوشش کووم: **خوږو خوږو اسلامي ورونږو!** او وائي! د دې سوالونو د جوابونو ورکولو د پاره به څوک تيار شي؟ او تپوسونه به د هغه انسان نه کيږي چا چه په حلاله [مال] گټلې وي او نور ټول حقوق او فرائض ئې هم پوره پوره ادا کړي وي. چه د داسي کس سره داسي حساب وي نو زمونږ په شان د خلقو به څه حال وي چه هغه په دُنياوي فتنو، شکونو، نَفْساني خواهشاتو، راحتونو او [دنياوي] بنايست کښ ډوب پراته دي! د هم دې سوالونو د يرې په وجه د اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ نيك بندگان

فَرَمَانِ مُصْطَفَى صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: کله چه تاسو په رسولانو دُرُود لولئ نو په ما باندې ئې هم لولئ، بیشکه زه د ټولو جهانونو د رب رسول یم. (جمع الجوامع)

په دُنیا او د دې په مال و اسباب کښ د ککړیدو نه یریري او هغوئ صرف د ضرورت مطابق په لږ شان مال باندې قناعت [يعني صبر] کوي او د خپل مال په ذریعه قسم قسم نیک او ښه کارونه کوي. حُجَّةُ الْإِسْلَام حضرت سَيِّدُنَا إمام محمد غزالی رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْهِ د نیکو بندگانو د زیات مال نه د بچ کیدو کیفیت د بیانولو نه پس عامو مسلمانانو ته د “نیکۍ دعوت” ورکوي او فرمائي: تاسو ته د هغه نیکو خلقو طریقې اختیارول پکار دي، که تاسو دا خبره په دې وجه نه منئ چه تاسو په خپل خیال کښ پرهیزگاره او ډیر زیات احتیاط کوونکي ئې او صرف حلال مال گټئ او د گټلو مقصد مو صرف د محتاجئ او د سُوال کولو نه بچ کیدل او د اللّٰهِ عَزَّوَجَلَّ په لار کښ خرچ کول وي او ستاسو دا سوچ جوړ شوې وي چه زه خپل حلال مال نه په گناهونو کښ خرچ کووم، نه پرې فضول خرچي کووم او د مال په وجه زما زړه د اللّٰهِ عَزَّوَجَلَّ د خوښې د لارې نه هم نه اوړي او اللّٰهِ عَزَّوَجَلَّ زما د ښکاره او پټ عمل په وجه ناراضه هم نه دې، اگر چه داسي کول ناممکن دي [يعني نه شي کیدې]. خو فرض کړئ که داسي وي نو بیا هم تاسو له پکار دي چه صرف د ضرورت مطابق په مال باندې راضي اوسئ او د مالدارانو نه جُدائي اختیار کړئ، د دې د ټولو نه غټه فائده به دا وي چه کله دا مالداران د

فرمان مصطفیٰ ﷺ: په ما باندې په درود لوستو خپل مجلسونه ښکلي کړي ځکه چې ستاسو درود لوستل به د قيامت په ورځ ستاسو د پاره نور وي. (فردوس الاخبار)

قيامت په ورځ د حساب د پاره حصار کړې شي نو تاسو به د اولني قافلي سره په خوږ آقا ﷺ پسې وروسته وروسته مخکښ تير شئ او تاسو به د حساب و کتاب او د تپوسونو د پاره نه حصارولې کيږئ. ځکه چې د حساب نه پس به يا خلاصې وي او يا به سختي وي. مونږ ته دا خبره را رسيدلي ده چې نبي اکرم ﷺ فرمايلي دي: ”فُقَرَاء [يعني غريبان] مهاجرين به د مالدارو مهاجرينو نه پينځه سوه کاله مخکښ جنت ته ځي.“

(ترمذي حديث ۲۳۵۸) (ماخوذ از احياء العلوم ج ۳ ص ۳۳۲)

مېه کو دنيا کی دولت نه زر چاڼه
شاه کوثر کی میثی نظر چاڼه

زه د دنيا مال او نه زر غواړم

د مصطفى يو خوږ نظر غواړم

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! ﷺ

د مال استعمال او د آخرت مصيبت

خوږو خوږو اسلامي ورونږو! څوك چې ښه ډير دنياوي نعمتونه او راحتونه لري، هغوئي ته د مال د استعمال په وخت كښ خبردار اوسيدل پكار دي ځكه چې د دې د غلط استعمال انجام د آخرت مصيبت دې، هم دغسې د مال و دولت بې ځايه محبت انسان په گناهونو كښ اخته كوي، در په در ئې گرځوي، لوټ مار پرې كوي،

فرمان مُصطَفَى صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: کله چه تاسو په رسولانو دُرُود لولئ نو په ما باندې ئې هم لولئ، بیشکه زه د ټولو جهانونو د رب رسول یم. (جمع الجوامع)

تر دې چه مرگونه پرې کوي، او چه کله دا دولت د يو مال محبت لرونکي کس د لاس نه اوځي نو ډير زيات خفه کول او ژړول کوي، لِهَذَا زموږه بزرگان دين **رَحْمَهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰی** د مال و دولت په مُعامله کښ ډير زيات احتياط کوونکي وو. چنانچه حضرت سَيِّدُنَا أَبُو درداء **رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ** حضرت سَيِّدُنَا سلمان فارسي **رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ** ته يو خط اوليرلو چه په هغې کښ [دا ليک] وو: اے زما وروره! د دُنيا نه دومره مه جمع کوه چه د شکر حق ئې نه شې ادا کولې، ما د انبياؤ د تاجدار **صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم** نه اوريدلي دي، فرمائې چه په ورځ د قيامت به يو داسي مالدار کس راوستې شي چا چه د **اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ** په فرمانبردارئ کښ ژوند تير کړې وي، چه په پل صراط باندې پوريوځي نو د هغه مال به د هغه مخې ته وي، چه کله هغه په راغورزیدو شي نو د هغه مال به وائي: چه ”روان اوسه! ځکه چه تا زما په باره کښ د **اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ** حق ادا کړې دې.“ بيا به يو بل مالدار راوستې شي، چا چه په دُنيا کښ د خپل مال نه د **اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ** حق نه وي ادا کړې، د هغه مال به د هغه د دواړو اوکو د مينځه وي، هغه کس به چه کله په پل صراط باندې په راغورزیدو نو د هغه مال به هغه ته وائي: ته برباد شې! تا زما نه د **اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ** حق وَلې نه وو ادا کړې؟ پس هغه به دغه شان د هلاکت او بربادئ چغې وهي.

(تاريخ دمشق لابن عساکر ج ۴۷ ص ۱۵۳ دار الفکر بيروت)

فرمان مُصطَفٰے صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: د چا په مخکښ چه زما ذکر اوشو او هغه په ما درود پاک او نه لوستو هغه د جَنّت لاره پرېښوده. (طبرانی)

تیری طاقت، تیرافن، عُده ترا کچه نه کام آئے گا سرمایه ترا
دبدبه دُنیا ہی میں ره جائے گا زور تیرا خاک میں مل جائے گا
جیتے دنیا سکندر تھا چلا جب گیا دنیا سے خالی ہاتھ تھا
(وسائل بخشش ص ۳۷۵، ۳۷۶)

د شعرونو ترجمہ:

ستا طاقت، ستا فن، عُده ستا هیخ کار به ورنکړی سرمایه ستا
شي به پاتې په دُنیا کښ وَجاهت ستا گډ به شي په خاورو کښ طاقت ستا
سکندر ټوله دُنیا وه فتح کړې مگر لاړو د دُنیا نه تش لاسونه

خوږو خوږو اسلامی ورونړو! په بیان شوي روایت کښ د هغه مال و دولت د خاوندانو د پاره عبرت دې څوک چه د فرض کیدو باوجود د زکوٰۃ ورکولو نه ډډه کوي، خپل دولت د گناهونو په کارونو کښ ضائع کوي، د خیر په کارونو کښ د خرچ کولو نه ډډه کوي او د محتاجه خلقو د مدد کولو نه ځان خلاصوي. غور اوکړئ چه که نن زمونږه خوشحاله کوونکي مال په ورځ د قیامت د مُصیبت شکل اختیار کړي نو زمونږه به څه کیږي؟ کاش چه زمونږه د زړونو نه د دُنیا او د مال دُنیا بې ځایه محبت اوځي او زمونږه قبر و آخرت بهتر شي.

مړے دل سے دُنیا کی اُفت مٹا دے مجھے اپنا عاشق بنا یا الہی!
تُو اپنی ولایت کی خیرات دے دے مړے غوث کا واسطہ یا الہی!

د شعرونو ترجمہ:

زما د زړه نه لرې د دنیا محبت کړې جوړ کړې ما عاشق ستا یا الہی
راکړې ته خیرات د ولایت خپل په خاطر د غوث الوری یا الہی

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: کوم خلق چه د خپل مجلس نه د الله عَزَّوَجَلَّ د ذکر او په نبي باندې د درود شریف لوستلو نه بغیر پاخیدل نو هغه د بدبوداره مُردار نه پا خیدل. (شُعْبُ الْإِيمَان)

په مَدَنی انعاماتو کښ د آسلافياد

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! د بيان شوي روايت نه دا هم معلومه شوه چه خپلو اسلامي ورونړو ته د مکتوباتو [يعني خطونو] په ذريعه د نيکي دعوت ورکول د صحابه کرام عَلَیْهِمُ الرِّضْوَانُ سُنَّتِ مبارکه دي. **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ** د تبليغ قرآن و سُنَّتِ عالمگیر غیر سياسي تحریک **دعوتِ اسلامي** د نور مَدَنی صفتونو لرلو سره سره د آسلافو [يعني د پخوانو بُزرگانِ دين] رَحْمَتُهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰی یاد هم تازه کوي لکه د نيکي په دعوت مُشتمِل مَدَنی مکتوبات [يعني خطونه] ليرل. د دې په ترغيب باندې مُشتمِل د **دعوتِ اسلامي** د اشاعتی ادارې مکتبَةُ الْهَدْيَةِ د طرف نه جاري شوي په ۷۲ مَدَنی انعاماتو کښ مَدَنی انعام نمبر ۵۷ کښ دي: {”آيا تابه دې هفته کښ کم از کم يو اسلامي ورور ته مکتوب ليرلې دې؟“ (په مکتوب کښ د مَدَنی انعاماتو او د مَدَنی قافلي ترغيب ورکوي)} تاسو ته هم مَدَنی عرض دې چه ټول عُمر د ”دعوتِ اسلامي“ په مَدَنی ماحول کښ شامل اوسئ، د ”مَدَنی انعاماتو“ مطابق د عمل کولو کوشش کوي، **اِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ** د بُزرگانِ دين رَحْمَتُهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰی بَرکتونه او د دُنیا او آخِرَت نور ډير بَرکتونه به حاصل کړئ او د ډير دولت د لالچ په ځای به مو د نيکو د زياتولو حرص زيات شي.

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: خوک چه په ما باندې په ورځ کښې 50 ځله درود پاک اولوي د قیامت په ورځ به زه د هغه سره مُصَافَحَه کووم (یعنې لاس مېلاووم). (ابن بشکوال)

دے جذبہ "مَدَنی انعامات" کا تُو کرم بہر شہر کرب و بلا ہو

کرم ہو دعوتِ اسلامی پر یہ شریک اس میں ہر اک چھوٹا بڑا ہو

(وسائلِ بخشش ص ۹۱)

د شعرونو ترجمہ: (۱) د شاه کربلا یعنی حضرت سیدنا امام حسین رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ

په بَرکت مونږه ته د "مَدَنی انعاماتو" جذبہ را کړې (۲) په دعوتِ اسلامي داسې

کرم او کړې چه ټول لوی او واړه په دې کښ شامل شي.

أَمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَمِين صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

د مال گټلو شوق

خوږو خوږو اسلامي وروڼو! نن صبا زمونږه په مُعاشره کښ د اکثرو خلقو په دماغو کښ د دولت او د خزانو د انبارونو د جمع کولو شوق پروت دې او د ازغونه ډکه دې لار کښ چه ورته څومره تکليفونه پېښېږي د هغې هيڅ پرواه نه لري، بس! هر وخت د دُنیا دولت د جمع کولو حرص کوي، او که چرې د دويي تَوَجُّه د آخرت د خير د پاره د نیکو د دولت جمع کولو طرف ته اوگرځولې شي نو د نوکړي يا د کاروباري مصروفیاتو وغيره بهانې ورته رُکاوت جوړې شي، د بال بچو د دُنیاوي مُستقبل جوړولو په کوششونو کښ ترې د خپل آخرت مُستقبل هیر وي، د اولاد د دُنیاوي تعليم او بیا د هغوئي د واده فکرونه ئې ذهن هډو د سره بل طرف ته پرېږدي نه. د اولاد د

فَرَمَانِ مُصْطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: د قیامت په ورځ به په خلقو کښې ما ته ډیر نږدې هغه وي چا چې په دُنیا کښې په ما باندې زیات درود پاک لوستلی وي. (ترمذی)

دُنیاوي مُستقبل د بهتری په باره کښې به زمونږه بُزرگان دین رَحْمَةُ اللہِ تَعَالٰی
څنگه مَدَنی ذهن لرلو! دا هم اوگورئ، چنانچه

د عُمَر بن عبدالعزیز مَدَنی سوچ

د دعوت اسلامي د اشاعتی ادارې مَكْتَبَةُ الْمَدِیْنَةِ چاپ شوي د ۴۱۵ صفحو
د کتاب ”مِلَّةٌ صَدَقَات“ په صفحه ۸۳ کښې دي: چې حضرت سَيِّدُنَا
مَسْلَمَه بن عبدالمَلِک رَحْمَةُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ د حضرت سَيِّدُنَا عُمَر بن عبدَا
لعزیز رَحْمَةُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ د ظاهري ژوند په آخري ساعتونو کښې حاضر
شو او اوښ وئیل: اے اَمِیرِ الْمُؤْمِنِین رَحْمَةُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ! تاسو هم بې مثاله
ژوند تیر کړو او اوس د دُنیا نه تشریف وړئ، ستاسو رَحْمَةُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ
دیارلس بچي دي خو په میراث کښې مو د هغوئ د پاره هیڅ مال او
اسباب نه دي پریښودې! دا ئې چې واوریدل نو حضرت سَيِّدُنَا عُمَر
بن عبدالعزیز رَحْمَةُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ ارشاد وفرمائیلو: ما د خپل اولاد حق
نه دي حصار کړې او د نورو خلقو حق مې دوئې ته نه دي ورکړي
او زما د اولاد دوه حالتونه دي که هغوئ د اللہ عَزَّوَجَلَّ اطاعت [یعني
فرمانبرداری] کوي نو هغه به د هغوئ کفایت کوي ځکه چې اللہ
عَزَّوَجَلَّ د نیکو خلقو کفایت کوي او که زما اولاد نافرمانه شو نو زه
د دې خبرې پرواه نه لرم چې زما نه پس به په مالي اعتبار د هغوئ

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: کوم کس چه په ما درود پاک لوستل هیر کرل هغه د جَنَّت لاره هیره کړه. (طبرانی)

ژوند څنګه تیرېږي. (احیاء العلوم ج ۳ ص ۲۸۸) د الله عَزَّوَجَلَّ دِ په هغوئي رحمت وي او د هغوئي په بَرکت دِ زمونږه بې حسابنه بخښنه اوشي.

أَمِينَ بِجَاہِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! دا ياد ساتئ چه په دې موقع [يعني د مرګ په وخت کښ] که د چا سره مال وي نو هغه ته دا حُکم دې چه د صدقه کولو په ځای ئې د اولاد د ضرورت د پاره پرېږ دي.

مرے غوث کا وسیلہ رہے شادسب قبیلہ

انہیں خلد میں بسانا، مدنی دینے والے (وسائل بخشش ص ۱۶۰)

د شعر ترجمہ:

زما د غوث په وسیله، وي دي ښاده ګل قبيله

تول جنت ته ځان سره بوځي، مدني خوږه سرداره

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَی مُحَمَّد

په ازمینبت کښ د کامیابی صورت

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! بغیر د دُنیاوي حاجت نه د مال جمع کولو جذبې د ستائني قابله نه ده او چا ته چه الله عَزَّوَجَلَّ ډیر دُنیاوي مال و دولت ورکړې وي د هغه کامیابي په دې کښ ده چه هغه هغه [مال] د الله و رسول عَزَّوَجَلَّ وَ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم په اطاعت [يعني فرمانبرداری] کښ خرچ کړي او د نیکو دولت زیات کړي، چنانچه د د دعوت اسلامي د اشاعتی ادارې مکتبۃ المدینة چاپ شوي د ۴۱۷ صفحو

فرمان مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: دَچا پَہ خوا کُنِی چَہ زما ذِکَر اوشو او هغہ پَہ ما درود پاک او نہ لوستو تحقیق هغہ بدبخته شو. (ابن سَنی)

کِتَاب ”لِبَابِ الْاَحْيَاء“ پَہ صفحہ ۲۵۸ کُنِی دِی: چَہ حَضَرَتِ سَیِّدُنَا عِیْسٰی رُوحُ اللہِ عَلَیْہِ السَّلَام فرمائی دِی: ”دُنیا مالِیکَ مَہ جوړوئ گنِی هغہ به تاسو غُلامان جوړ کړي، خپل مال د هغہ ذات [یعني اللہ] سره جمع کړئ د چا سره چَہ نہ ضائع کيږي ځکه چَہ د چا سره د دُنیا خزانه وي نو هغہ تَہ (د غلا کيدو یا د چا پَہ زور د اغستلو وغيره د) آفت يَرَه وي، خو (پَہ صَدَقَہ او خیرات کولو) دَاللہُ عَزَّوَجَلَّ سره خپل مال جمع کولو والؤ تَہ د هیڅ قِسْمَہ خطرَہ نہ وي.“

(لِبَابِ الْاَحْيَاء (عَرَبِي) ص ۲۳۱ مَأْخُوذًا دَارُ الْبَيروتي دمشق)

ترے غم میں کاش عطار، رہے ہر گھڑی گرفتار
غم مال سے بچانا، مَدَنی مدینے والے

د شعر ترجمہ:

ستا پَہ غم کُنِی دِ عَطَّار! کاش وي هر دم گرفتار
غَم مال نہ مِی اوساتی، مَدَنی خورہ سردارہ
صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَی مُحَمَّد

د آفتونو نه د خلاصي ذريعه

خوږو خوږو اسلامي ورونږو! تاسو اوليدل چَہ د خالِقِ کائنات، د زمکې او د آسمانونو ربَّ عَزَّوَجَلَّ پَہ لار کُنِی صَدَقَہ او خیرات کول بې حده فائده منده سودا ده او د دې سره د مال حفاظت کيږي. يقيناً صَدَقَہ او خیرات کول د آفتونو نه د خلاصي ذريعه ده، لِهَذَا هر يو ته

فَرَمَانِ مُصْطَفَى صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: چا چه په ما باندې لس ځله سحر او لس ځله ماښام دُروډ پاک اولوستل د قیامت په ورځ به هغه ته زما شفاعت نصیب کیږي. (تَجْمَعُ الزَّوَادِ)

پکار دي چه د توفیق او وس مطابق د خپل مال نه د صدقه او خیرات کولو سعادت حاصلوي، **اِنْ شَاءَ اللہُ عَزَّوَجَلَّ** د ډیرو آفتونو او مُصیبتونو نه به په حفاظت کښ اوسئ. چنانچه د دعوتِ اسلامي د إشاعتی ادارې مکتبۃ البدریته چاپ شوي رساله ”**راه خدا میں خرچ کرنے کے فضائل**“ کښ اعلیٰ حضرت، امام اهل سنت **رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ** یو روایت نقل کوي: ”**الْصَّدَقَةُ تُبْنِعُ سَبْعِينَ نَوْعًا مِّنْ اَنْوَاعِ الْبَلَاءِ اَهْوَنُهَا الْجَذَامُ وَالْبَرَصُ**“ یعنی صدقه اويا قسمه مُصیبتونه حصاروي چه په هغې کښ د ټولو نه آسان مُصیبت جُدام او سپین داغ [یعني برکې] دي.“ (تاریخ بغداد ج ۸ ص ۲۰۴ دار الکتب العلمیة بیروت)

د نورې په بدله کښ نورې

سُبْحَنَ اللہُ عَزَّوَجَلَّ! صدقه واقعی بلاګانې لري کوي. د دې په باره کښ یو ایمان تازه کوونکې حکایت واورئ، چنانچه حضرت سیدنا امام عبدالله بن اسعد یافعی **رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ** په ”**رَوْضُ الرِّیَاحِیْنِ**“ کښ نقل کوي: د الله **عَزَّوَجَلَّ** د رضا د پاره یوې زنانه یو محتاجه (یعني مسکین) ته طعام ورکړو او بیا خپل خاوند ته د طعام رسولو د پاره د پټي طرف ته روانه شوه، د هغې سره د هغې ماشوم ځوئ هم وو، په لاره کښ یو سړې خور ځناور په ماشوم حمله اوکړه، هغه ځناور هغه ماشوم خوړلو والا وو چه ناڅاپه یو غیبانه لاس رانښکاره شو او هغه ځناور ئې یو تیز ګزار اووهلو او ماشوم ئې ترې خلاص کړو، بیا یو

فَرَمَانِ مُصْطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: د چا په خوا کښې چې زما ذکر اوشو او هغه په ما دُرود پاک اونه لوستو هغه جفا اوکره. (عَبْدُ الرَّزَّاق)

غیبي غږ اوشو: ”اے نیک بختې! خپل ماشوم د سلامتیا سره بوځه! مونږه د نورې په بدله کښې تا ته نورې درکړه.“ (يعني تا په غریب باندې نورې اوخوړله نو اللہ عَزَّوَجَلَّ ستا ځوئ د ځناور د نورې جوړیدو نه بچ کړو) (رُؤُصُ الرِّیَاحِیْن ص ۲۷۴) **د اللہ عَزَّوَجَلَّ د په هغوئ رحمت وي او د هغوئ په بَرکت د زمونږه بې حسابې مخښنه اوشي.**

أَمِینِ بِجَاہِ النَّبِیِّ الْأَمِینِ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

ره حق میں سبھی دولت لُنداوون

خدا! ایسا مجھے جذبہ عطا ہو

د شعر ترجمه: ستا په لاره کښې چې ورکړم ټول دولت

داسې راکړې ته جذبہ اے زما خُدايا!

د شیطان غلام څوک؟

خوږو خوږو اسلامي ورونږو! چا ته چې د دُنیا مال حاصلیدو سره سره د اللہ عَزَّوَجَلَّ په لاره کښې د خرچ کولو جذبہ هم نصیب شوه نو هغه سعادت مند شو او څوک چې په غفلت کښې اچوونکو د دُنیا په راحتونو کښې مشغول شو او د نفساني خواهشاتو تابعداري ئې اوکړه، لکه هغه چې د شیطان غلامي اختیار کړه څنګه چې حُجَّةُ الْإِسْلَام حضرت سَيِّدُنَا إمام محمد غزالی رَحْمَةُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ په اِحْيَاءُ الْعُلُوم کښې نقل کوي: چې کله د ټولو نه اوّل درهم او دینار جوړ شو نو شیطان هغه راواخستل او په خپل تندي ئې کینېدول او بیا ئې ښکل کړل او اوږې

فَرَمَانِ مُصْطَفَى صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: د چا په خوا کښې چه زما ذکر اوشو او هغه په ما دُرود پاک او نه لوستو هغه په خلقو کښې ډیر زیات کنجوس (شوم) دې. (الترغیب والترہیب)

وئیل: چا چه ستا سره محبت اوکړو په حقیقت کښې هغه زما غلام دې. (احیاء العلوم ج ۳ ص ۲۸۸)

.....هغه ذلیل وځوار شو

خوږو خوږو اسلامی ورونړو! زمونږه بُزرگانِ دین رَحْمَتُ اللہِ تَعَالٰی د دُنیايي مال و دولت او د هغې د فکرونو نه آزاد وو او د تَوَكُّل او قَنَاعَت د دولت نه مالا مال وو، هغوئ د دُنیايي مُستَقْبِل نه زیات د آخِرَت د مُستَقْبِل په فکر کښې مشغول اوسیدونکي سعادت مند وو، هغوئ د دې حقیقت نه ښه خبر وو چه د دولت محبت د ذَلَّت او رُسوایي سبب دې، څنگه چه د مشهور و مقبول وَلِی اللہ حضرت سَيِّدُنَا شَیْخ شَبْلِي رَحْمَتُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ اِرشاد دې: چا چه د دُنيا د دولت سره مینه اوکړه هغه ذلیل و ځوار شو. (رَوْضُ الرِّیَاحِین ص ۱۳۹ دارالکتب العلمیة بیروت)

مرا دل پاک هو سرکار دُنيا کی محبت سے

مجھے هو جائے نفرت کاش! آقا مال و دولت سے

د شعر ترجمه:

زما زړه د شي پاک آقا د دُنيا د محبت نه

زما پيدا د شي نفرت آقا د مال و دولت نه

د مال و دولت د محبت تباہ کاري

خوږو خوږو اسلامی ورونړو! واقعي د مال و دولت محبت انسان د خوارئ او ذَلَّت جوړې کندی ته غورزوي، اگر چه ځيني وخت انسان

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: خوک چه په ما د جمعې په ورځ درود شریف لولي
زه به د قیامت په ورځ د هغه شفاعت کووم. (کنز العمال)

په دُنیا کښ لږ ډیر عزت او شهرت حاصل هم کړي خو اکثر د
آخرت تباہي او بربادي د هغه مُقَدَّر جوړ شي. د دولت په نشه کښ
د مستو اوسیدونکو د پاره د حضرت سَيِّدُنَا شَيْخ شِبْلِي رَحْمَةُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ
په بیان شوي ارشاد کښ عبرت او عبرت دي. خوک چه د مال و
دولت په محبت کښ پروند شي هغه د آخرت د انجام نه بالکل غافل
او د احکام شریعت نه بې پرواه شي، بیا هغه نه د حکم خداوندي
پرواه لري او نه د ارشادِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم پرواه لري. یقیناً
د مال و دولت فکر د آخرت د سوچ نه غافل کول کوي او د
بیشمیره گناهونو سبب جوړېږي چه په هغې کښ یو خو دا دي:
زکوٰۃ و عشر نه ورکول، د سود او رشوت لین دین [یعني ورکول اغستل]،
د شومتیا سپیره والې، قطع رحمی (یعني خپلولي ماتول)، دروغ او په
ناحقه د نورو مال خوړل وغیره.

د مال دیني او دنیای آفتونه

د دعوتِ اسلامي د اشاعتی ادارې مکتبۃُ البَدِیْنَه چاپ شوي د ۸۵۳
صفحو کتاب ”جهنم میں لے جانے والے اعمال“ جلد اول په صفحه ۵۶۵ نه ۵۶۷
کښ شیخ الاسلام شهابُ الدین امام احمد بن حنبل مکی شافعی
رَحْمَةُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ د مال و دولت آفتونه په تفصیل سره بیان کړي دي، په
هغې کښ د یو خو [آفتونو] ذکر کووم:

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: چا چه په کتاب کښ په ما باندې درود پاک اولیکو ترڅو پورې چه زما نوم په هغې کښ وي فرستې به د هغه دپاره بخښنه غواړي. (طبراني)

دیني آفتونه

د مال و دولت زیات والې انسان گناهونو ته راپاروي او وړومبې ئې د جائزو خوندونو طرف ته بوځي تر دې چه هغه د هغې [خوندونو] دومره عادت واخلي چه د هغه د پاره د هغې پریښودل ډیر زیات مُشکل شي، تر دې چه که هغه د حلالې کتې په ذریعه هغه حاصل نه کړې شي نو ځیني وخت حرام کارونه کول شروع کړي، ولې چه د چا سره مال ډیر وي، هغه ته د خلقو سره د ناستې ولاړې او تَعَلُّقاتو زیاتولو هم زیات ضرورت وي او څوک چه په دې څیزونو کښ اخته شي هغه به عام طور د خلقو سره د منافقت سلوک کوي [یعني په ځله به ئې یو څه وي او په زړه کښ به ئې بل څه وي] او د هغوئ د راضي کولو او خفه کولو په مُعامله کښ به د اللہ عَزَّوَجَلَّ نافرمانی کوي نو د هغې په نتیجه کښ به هغه د دُښمنۍ، کینه [یعني په زړه کښ پټه دُښمنۍ]، حسد، ریاکاری، دروغو، غیبت، او د چُغلۍ وغیره باعث جوړیدو والا نورو غټو غټو گناهونو کښ اخته شي.

دُنیایي آفتونه

مالدارانو ته پېښیدونکو دُنیایي آفتونو کښ یره او غم، پریشاني، مصیبتونه، او د مالدارۍ برقراره ساتلو د پاره هر وخت مال گټل او د هغې حفاظت کول وغیره نور ډیر آفتونه شامل دي.

فرمانِ مُصطَفٰے صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: په ما باندې درود شریف لولئ الله عَزَّوَجَلَّ به په تاسو رحمت را ليري. (ابن عدي)

د مال غلام د هلاک شي

امام ابن حجر رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْهِ فرمائي: چه مال خو نه مطلقاً خير دې او نه ټول شر دې، ځيني وخت مال د ستاينې قابل وي او کله د غندنې قابل وي. لهدا چا چه د کيفيت (يعني د ضرورت) نه زياته حصّه حاصله کړه لکه هغه چه ځان هلاکت ته حواله کړو، ځکه چه طبيعته د هدايت نه منع کولو والا دي او د شهوتونو او خواهشاتو طرف ته متوجّه اوسي او مال په دې کښ د يوې آلې [يعني اوزار] کار ورکوي. نو په داسي صورت کښ د ضرورت نه زيات مال کښ سختې خطرې دي. او مخکښ هغوئي رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْهِ يو حديث پاك نقل کړې دې چه زمونږه خوږ خوږ آقا صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ارشاد فرمايلې دې: ”د درهم او دينار غلام د هلاک شي.“

(سُنَنِ ابْنِ مَاجَه ج ۴ ص ۴۱، حديث ۴۱۳۶ داؤد المعرفه بيروت)

خوږو خوږو اسلامي ورونږو! کاش! چه په مونږه د الله عَزَّوَجَلَّ خاص رحمتونه را نازل شي او مونږه د دُنيا د دولت سره د مينې کولو په ځای او په دې کښ د مشغوليدلو او د سوچ فکر کولو په ځای د آخرت د بهترئ طرف ته خيال کوونکي جوړ شو او دا استغاثه (يعني فرياد) زمونږه په حق کښ د قبلیدو درجه اومومي:

فُضِّلَ رُوزِي پِه دُو قَاعَتِ فُضِّلَ لُكُوئِي سِ دِيْدُو نَفَرَتِ
دُرود پڙهنې کي بس هو عادت نبی رحمت، شفیق اُمّت

فَرْمَانِ مُصْطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: چا چه په ما باندې د جُمعې په ورځ 200 ځله دُرُود شریف اولوستل د هغه د دوو سوو کالو کناھونه به معاف شي. (کُنُزُ الْعَمَال)

د شعرونو ترجمه:

په لږه روزي راکړې قناعت فضول خبرونه راکړې نفرت
دروډ وئيل چه شي مې عادت نبی رحمت، شفیع اُمت
صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَی مُحَمَّد

که تاسو صحیح کیدل غواړئ نو.....

خوږو خوږو اسلامي وروڼو! تاسو ته مدني عرض دې چه د دعوت اسلامي په مدني ماحول کښ شامل شئ ځکه چه دا ماحول د خزانو د انبار جمع کولو په ځای د همیشه خوش بختي د حقدار جوړیدو فکر ورکوي، لهدا که تاسو ځان صحیح کول غواړئ نو د زړه نه د دنیا بې ځايه محبت وپستلو د پاره، په زړه کښ د الله عَزَّوَجَلَّ د رضا حاصلولو درد پیدا کولو د پاره، خپله سینه د سُنَّتِ مصطفی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم مدینه جوړولو د پاره، د مال و دولت په صحیح ځای کښ د خرچ کولو علم حاصلولو د پاره او خپل زړه د آخرت د فکر ځای جوړولو د پاره د تبلیغ قرآن و سُنَّت د عالمگیر غیر سیاسي تحریک دعوت اسلامي د مدني ماحول سره هر دم خپل تړون مضبوط ساتي، د مدني انعاماتو مطابق ژوند تیروي، او د سُنَّتو د تربیت د مدني قافلو مسافر جوړیږئ، اِنْ شَاءَ اللہُ عَزَّوَجَلَّ په دواړو جهانو کښ به مو بیرئ پوریوځي. ستاسو د ترغیب او تحریص [یعني د نیکو د حرص راپیدا کولو] د پاره تاسو ته یو مدني سپرلې وړاندې کیږي چنانچه

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: چا چہ پہ ما باندې یو ځل دُرُود شریف اولوستو اللہ عَزَّوَجَلَّ به په هغه باندې لس رحمتونه را لېږي او د هغه په اعمال نامه کښ به لس نیکي لیکي. (ترمذی)

ویدیو سینتر ئي ختم کړو

د لاندې (بابُ المَدینہ کراچی) داوسیدونکي یو اسلامی ورور د بیان خلاصه ده: زمونږه په علاقه کښ به یو مُبَلِّغ دعوتِ اسلامي د نیکي د دعوت د عام کولو په عظیمه جذبہ ډیر په مُستَقِل مزاجی چوک درس ورکولو. یو ځل په دې چوک درس کښ د یو ویدیو سینتر مالک ته هم د شریک کیدو سعادت حاصل شو. چه کله مُبَلِّغ دعوتِ اسلامي د فیضانِ سُنَّت درس شروع کړو نو د خوفِ خُدا عَزَّوَجَلَّ او عشقِ مصطفی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم او د فکرِ آخِرَت نه ډکو الفاظو د ”ویدیو سینتر د مالک“ په زړه باندې ډیر اثر اوکړو، د درس نه پس چه کله اسلامي ورونږو په هغه باندې انفرادي کوشش اوکړو او د دعوتِ اسلامي د هفته واره د سُنَّتو نه ډکه اجتماع دعوت ئي ورکړو نو هغه فوراً راضي شو. او [په اجتماع کښ] شریک هم شو، او د هغې په بَرکت اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ په هغه کښ تبدیلی راتلل شروع شو، لږه موده پس هغه ویدیو سینتر ختم کړو او د تار کاروبار ئي شروع کړو او د حلالې روزی په گټلو کښ مشغول شو.

مالِ دنیا هے دونوں جہاں میں وبالِ آپ دولت کی کثرت کا چھوڑیں خیال
قبر میں کام آئے گا ہرگز نہ مالِ حشر میں دَرے دَرے کا ہوگا سُوال
د شعرونو ترجمہ:

فَرْمَانِ مُصْطَفَى صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: په ما باندې په کثرت سره دُرود شریف لولئ
بیشکه ستاسو په ما باندې درود شریف لوستل ستاسو د گناهونو دپاره بخښنه ده. (جامع الصغیر)

مال دُنیا دې دواړو جهانو کښ وېال، تاسو پرېږدئ د دولت د کثرت خیال
قبر کښ به هیڅ پکار نه شي مال، حشر کښ به کيږي د زرې زرې سوال
صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَی مُحَمَّد

د مال جمع کولو او د نه جمع کولو صورتونه

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! د مال جمع کولو او د نه جمع کولو د
صورتونو متعلّق د اعلیٰ حضرت رَحْمَةُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ په خدمت کښ شوي د
”سوالونو او جوابونو“ نه مختلف مدني گلونه وړاندې کووم،
إِنْ شَاءَ اللہُ عَزَّوَجَلَّ ستاسو په معلوماتو کښ به اضافه اوشي.

سوال: یو کس چه اهل و عیال (يعني بال بچي) لري د خپلې ماهانه
یا د پوره کال د گټې نه د کمي زیاتي کولو نه بغیر په خپلو بال بچو
باندې خرچ کوي او پاتې د الله عَزَّوَجَلَّ په لار کښ ورکوي د بیا د
پاره د خپل اهل و عیال د پاره هیڅ هم نه پرېږدي، بل کس د خپلې
گټې نه یوه حصه په بال بچو خرچ کوي دویمه حصه خیرات کوي او
دریمه حصه د هغوئي د آينده ضرورتونو د پاره پاتي کول ښه گنږي،
په دې دواړو کښ څوک افضل [يعني غوره] دې؟

الجواب: د ښه نیت سره دواړه صورتونه ښه دي، او د حالاتو
مختلف کیدو په وجه هر یو (کله) افضل، کله واجب، لهذا په دې باره
کښ احادیث هم مختلف راغلي دي او د سلف صالحینو (يعني د تیر
شوو بزرگان دین) عمل هم مختلف تیر شوې دې.

فرمان مصطفیٰ ﷺ: په ما باندې د درود شریف کثرت کوي بيشکه دا ستاسو دپاره پکې ده. (أبو یعلیٰ)

﴿أَقُولُ وَبِاللَّهِ التَّوْفِيقُ﴾ (يعني د الله ﷻ په توفيق سره زه وایم) په دې کسب مختصر او جامع قول **إِنْ شَاءَ اللَّهُ ﷻ** دا دې چه انسانان دوه قسمة دي: (۱) مُنفَرِد [يعني] چه یواځي وي او (۲) مُعِیل چه عیالدار (يعني بال بچو وغیره والا) وي، سؤال اگر چه د مُعِیل [يعني د عیالدار] په باره کسب دې خو هر مُعِیل د خپل نفس په حق (يعني د خپل ځان په باره) کسب مُنفَرِد [يعني یواځي] دې او په هغه باندې د خپل نفس (يعني د خپل ذات) په لحاظ سره هم هغه احکام دي کوم چه په یواځي کس وي، لِهَذَا د دواړو په احکامو کسب بحث کول ضروري دي.

﴿۱﴾ هغه **أَهْلٌ إِنْقِطَاعٌ وَتَبْتُلُ إِلَى اللَّهِ أَصْحَابُ تَجَرُّيدٍ وَتَفْرِيدٍ** (يعني داسي خلق چا چه د الله ﷻ د پاره د دُنیا نه ډډه اختیار کړي وي او په هغوئ باندې د بال بچو ذمه واري نه وي يا د هغوئ بال بچي نه وي) چا چه د خپل رب سره د څه (مال) نه ساتلو وعده اوکړه، په هغوئ باندې د خپلې وعدې په وجه مال نه جمع کول لازم دي که څه اوساتي نو وعده خلافي ده. او د وعدې نه پس بيا جمع کول ضرور د يقين د کمزورۍ په وجه دي يا به د هغه وَهَم کسب پریوتل وي، داسي [خلق] چه څه هم جمع کړي د سزا حقدار دي.

﴿۲﴾ د خپل فقر او تَوَكُّل ښکاره کولو والا که صدقات اخلي او دا فقر و تَوَكُّل حالت که جاري ساتل غواړي نو د هغه صدقاتو نه څه د ځان سره جمع کول د هغوئ د پاره جائز نه دي، ځکه چه دا به دوکه وي

فَرَمَانِ مُصْطَفَى صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: د هغه کس پوزه د په خاورو خره شي چه د چا په مخکښ زما ذکر اوشي او هغه په ما درود پاک او نه لولي. (تبریزی)

او اوس [يعني د څه مال جمع کولو د پاسه] که کومه صدقه اخلي نو [دا مال به] حرام او خبيث وي.

﴿٣﴾ چا ته چه خپل حالت معلوم وي چه د حاجت نه زيات اوساتي نو نفس ئې د سرکشی او نافرمانی طرف ته راښکاري، يا که د يوې گناه عادت لري او په هغې کښ ئې خرچ کوي نو په هغه باندې د گناه نه بچ کيدل فرض دي، او چه د هغه هم دا طريقه مقرر وي چه باقي مال د ځان سره نه ساتي نو په دې حالت کښ به په هغه باندې د حاجت نه زياته ټوله گټه د خير په کارونو کښ خرچ کول لازم وي.

﴿٤﴾ څوک چه داسي بې صبره وي چه که چرې لوړه پرې راشي نو **مَعَاذَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ** د رب **عَزَّوَجَلَّ** نه گيلې شروع کړي، په ځله نه اگر که صرف په زړه کښ [گيله کوي]، او يا به په ناجائزه طريقو مثلاً په غلا کولو يا سوال وغيره کولو کښ اخته کيږي. په هغه باندې لازم دي چه د خپل حاجت همره د ځان سره جمع ساتي، که څه پيشه [مزدوري وغيره] کوي چه د ورځې ورځې [گټې او] خوري، نو د يوې ورځې، او که نوکر دې چه د مياشتې په پوره کيدو ئې حاصلوي يا ئې د کورونو يا دکانونو په کرايه باندې گزران وي چه (کرايه) مياشت پس راځي نو د يوې مياشتې او که زميندار دې چه فصل (په شپږو مياشتو) يا د کال په پوره کيدو کښ مومي نو د شپږو مياشتو

فرمان مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: د چا په مخکنی چه زما ذکر اوشو او هغه په ما درود پاک او نه لوستو هغه د جَنَّت لاره پرېښوده. (طبرانی)

یا د ټول کال [د ضرورت د جمع ساتي] او اصل ذریعۀ معاش مثلاً د کار اوزار یا دکان، کور [و غیره] په قدر د کفایت [یعني د ضرورت په مقدار] پاتې ساتل خو مطلقاً په هغه لازم دي.

﴿٥٥﴾ کوم عالم دین، مُفتی شرع وي یا د بدمذہبیّت حصارولو والا وي او د بیت المال نه رزق نه مومي، څنگه چه (اوس) دلته دي، او هلته د هغه غیر (یعني بل دویم کس) په دې دیني منصب باندې پاتي کیدې نه شي [یعني] چه په فتوی ورکولو یا بدعتونو ختمولو کښ خپل وختونه خرچ کول په هغه باندې فرض عین وي او هغه مال او جائداد لري چه د هغې په سبب مالي طور باندې مضبوط او د فرائض دینیه د پاره فارغ وي (یعني د روزگار و غیره نه بې فکره وي) که (ټول مال) خرچ کړي نو کار کولو ته به محتاجه شي او په دې دیني کارونو کښ به خلل واقع شي، نو په هغه باندې هم د اصل ذریعې باقي ساتل او د کټې په ذکر شوې مقدار کښ جمع ساتل واجب دي.

﴿٦٦﴾ که هلته نور عالمان هم دا کار کولې شي نو د ضرورت مطابق مال جمع کول او د مال ذریعې [یعني سامان و روزگار] باقي ساتل اگرچه [په هغه] واجب نه دي خو اَهمّ او مُؤکّد (یعني سخت تاکیدي) بیشکه دي. ځکه چه د علم دین او د دین د ملګرتیا د پاره [مالي طور] خوشحاله کیدل په کسب مال (یعني د مال په گټلو) کښ د

فَرَمَانِ مُصْطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: کوم خلق چه د خپل مجلس نه د الله عَزَّوَجَلَّ د ذکر او په نبي باندې د درود شریف لوستلو نه بغیر پاڅيدل نو هغه د بدبوداره مُردار نه پا څيدل. (شُعْبُ الْاِيْمَان)

مشغوليدو نه لکونه درجې افضل دي. د دې سره سره د يو نه دوه او د دوو نه څلور ښه دي، [ځکه چه که] د يو (عالم) نظر چرې خطا اوکړي نو نور (علماء) به هغه صحيح خبرې ته راواړوي، که يو (عالم) ته د بيمارۍ په وجه څه عُذر پيښ شي نو چه نور (علماء) موجود وي کار به نه بنديري لَهذا د علمائے دين زيات والي طرف ته ضرور حاجت دې.

﴿٧﴾ عالم نه دې خو د علم دين په طلب کښ مشغول دې [يعني طالب علم دې] او په مال گټلو کښ مشغوليدل د هغې (يعني د علم دين د حاصلولو) نه رُکاوت وي نو په هغه باندې هم هغه شان (د ضرورت مطابق د مال او د مال گټلو ذريعې) باقي ساتل زيات تاکيدي او اَهم دي.

﴿٨﴾ په درې صورتونو کښ [مال] جمع کول منع شو، په دوو کښ واجب شو، او په دوو کښ مُؤکد (يعني تاکيدي او) کوم چه د دې آتو (قسمونو) نه بهر وي، هغه د په خپل حالت نظر واچوي که په نه جمع کولو کښ د هغه زړه پرېشانه کيږي، عبادت او ذکر الهي ته ئې په تَوَجُّه کښ خلل پيدا کيږي نو په ذکر شوې مقدار کښ [يعني په قدر د حاجت] جمع ساتل ئې غوره دي او اکثر خلق د هم دې قسم دي.

﴿٩﴾ که په جمع ساتلو کښ د هغه زړه مُنتشر [يعني ناقلاره کيږي] او د مال د حفاظت يا د هغې طرف ته راغې [يعني ډير متوجه] کيږي نو بيا جمع نه ساتل افضل دي ځکه چه اصل مقصد د ذکر الهي د پاره

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: خوک چه په ما باندې په ورځ کښ 50 ځله درود پاک اولوي د قیامت په ورځ به زه د هغه سره مُصافَحَه کووم (یعنې لاس میلاووم). (ابن بشکوال)

فارغ کیدل دي کوم [مال] چه په دې کښ خلل اچوي هُم هغه ممنوع [یعني منع] دي.

﴿۱۰﴾ هغه خلق چه د هغوئ نفسونه مطمئن وي، (چه) نه د مال د نشت والې په وجه د هغوئ زړونه پریشانه کیږي او نه د مال په موجودگۍ د هغوئ نظر پریشانه کیږي، هغوئ ته اِختیار دې (چه که غواړي نو باقي مال د خیرات کړي یا د ئې د ځان سره اوساتي).

﴿۱۱﴾ د حاجت نه زیات [مال] د خیر په ځائیونو کښ خرچ کول او نه جمع کول په دریم صورت کښ خو واجب وو او په باقي ټولو صورتونو کښ ضروري دي، او [مال] جمع کول د هغه په حق کښ ناخوښه او معیوب [یعني عیب] دې ځکه چه د مُنْفَرِد [یعني یواځې] کس مال [جمع کول به د اوگدو اُمیدونو یا د دُنیا د محبّت په وجه وي. (مطلب دا دې چه مال جمع کول به د اوگدو اُمیدونو یا د دُنیا سره د محبّت په وجه وي او دا دواړه صورتونه ښه نه دي)

د دُنیا مُسافر

فرمانِ مصطفی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: ”په دُنیا کښ داسي اوسه لکه ته چه مُسافر ئې بلکه په لاره روان ئې او خپل ځان په قبر کښ گنډه چه سحر شي نو په زړه کښ دا خیال مه راوله چه ماښام به شي او چه ماښام شي نو دا مه گنډه چه سحر به شي.“

(سنن ترمذی ج ۴ ص ۱۴۹ حدیث ۲۳۴۰ داؤد الفکر بیروت)

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: په ما باندې په کثرت سره دُرود شریف لولئ بېشکه ستاسو په ما باندې درود شریف لوستل ستاسو د گناهونو دپاره بخښنه ده. (جامع الصغیر)

تاسو شرميرئ نه

سُلطانِ مدينه صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم په يوه موقع ارشاد وفرمائيلو: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَمَا تَسْتَحْيُونَ﴾ اے خلقو! آيا تاسو شرميرئ نه؟ حاضر و خلقو عرض اوکړو: يا رسولَ الله صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم! د کومې خبرې نه؟ اوئې فرمائيل: جمع کوئ چه او به ئې نه خورئ او عمارت [يعني کور] جوړوئ چه په هغې کښ به نه اوسيرئ او هغه ارمانونه لرئ چه هغې ته به او نه رسيږئ، د دې نه شرميرئ نه.

(المُعْجَمُ الْكَبِيرُ لِلطَّبْرَانِيِّ ج ٢٥ ص ١٧٢ حديث دار احياء التراث العربي بيروت)

کله چه يوه نورئ راپورته کړم

حضرت سَيِّدُنَا اُسامه بن زید رَضِيَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ د يوې مياشتې په وعده يوه وينزه په سل ديناره واخسته، رسولُ الله صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم وفرمائيل: آيا [تاسو] اُسامه ته حيران نه ئې چه هغه د يوې مياشتې په وعده (وينزه) واخستله، بېشکه د اُسامه اُميد اوگد دې، په هغه ذات مي د قَسَم وي د چا په قبضه کښ چه زما ساه ده! زه خو چه کله سترگې اوغړووم نو دا گمان مي وي چه د سترگې رپولو نه به مخکښ مرگ راشي او کله چه پياله خُلې له يوسم نو کله هم دا گمان نه کووم چه د دې د اېښودو پورې به ژوندې اوسم، او کله چه يوه نورئ واخلم [يعني په خله کړم] نو گمان مي وي چه دا به د مرئ نه

فَرْمَانَ مُصْطَفَى صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: دَچَا پَه خَوَا كُنْبِ چَه زَمَا ذِكْر اَوْشَو او هَغَه پَه مَا
دِرود پاک او نه لوستو تحقیق هغه بدبخته شو. (ابن سنی)

ښکته نه کړې شم چه مرگ به دا په مرئ کښ اودروي، قَسَم په
هغه [ذات] د چا په قبضه کښ چه زما ساه ده بیشکه د کومې
خبرې [يعني مرگ] چه تاسو ته وعده درکولې شي [هغه] ضرور راتلو
والا ده تاسو به ئې سترې نه کړې شی.

(الترغيب والترهيب ج ٤ ص ١٠٨ حديث ٥١٢٧ دار الفکر بيروت)

دا ټول (خو) د مُنْفَرِد بيان دې پاتي شو بال چچه دار (نو) ښکاره خبره
ده چه هغه د خپل نفس په باره کښ ”مُنْفَرِد“ [يعني يواځې] دې، نو د
خپل ذات د پاره هغه له د هغه احکامو لحاظ ساتل پکار دې او د
بال چچو په باره کښ د دې صورتونه نور دي هغه هم بيان کړئ.

﴿١٢﴾ د بال چچو کفالت شريعت په هغه فرض کړې دې، هغه هغوئ
په تَوَكَّل او تَبَتَّل (يعني د دُنْيا نه په ډډه کولو) او صَبَر عَلَى الْفَاقَةِ (يعني په
لَوږه تنده صبر کولو) باندې نه شي مجبوره کولې، خپل ځان چه خومره
غواړي په ازمينست کښ د واچوي خو بال بچي خالي [يعني بې آسړې]
پريښودل په هغه حرام دي.

﴿١٣﴾ هغه د چا چه په بال چچو کښ د خلورم صورت په شان بې صبري
وي او بیشکه ډير عوام داسي دي نو په دې لحاظ خو په هغه باندې
دوه ځله [يعني د ځان د پاره او د بال چچو د پاره هم] واجب وي چه په قدر
د حاجت جمع ساتي.

فرمان مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: چا چه په ما باندې لس ځله سحر او لس ځله ماښام دُرود پاک اولوستل د قیامت په ورځ به هغه ته زما شفاعت نصیب کيږي. (تَجْمَعُ الزَّوَادِ)

﴿١٤﴾ خو د چا ټول عيال [يعني بال بچي] چه صبر کوونکي او تَوَكَّل کوونکي وي هغه له به جائز وي چه ټول مال د اللہ عَزَّوَجَلَّ په لار کښ خړچ کړي. (فتاوی رضويه ج ۱۰ ص ۳۱۱ نه ۳۲۷ مختصراً)

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! د بيان په آخره کښ د سُنَّت فضيلت او يو څو سنتونه او آداب د بيانولو سعادت حاصلووم. د تاجدار رسالت صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم فرمان مُبارک دې: چا چه زما د سُنَّت سره مَحَبَّت اوکړو، هغه زما سره مَحَبَّت اوکړو، او چا چه زما سره مَحَبَّت اوکړو، هغه به په جَنَّت کښ زما سره وي. (ابن عساکر ج ۹ ص ۳۴۳)

سینه تیری ست کا مدینہ بنے آقا

جَت میں پڑوسی مجھے تم اپنا بنانا

سینه مې د شي جوړه د ستو مدینه خوږه آقا

جَت کښ گاونډي د ځان مې کړه خوږه آقا

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْ مُحَمَّد

د گوتۍ په گوته کولو په باره کښ ۱۷ مدنی کلونه

✽ نارینه لره د سرو زرو گوتۍ په گوته کول حرام دي. نبی کریم صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د سرو زرو گوتۍ په گوته کولو نه منع فرمائي دي. (صحیح بخاری ج ۴ ص ۶۷ حدیث ۵۸۶۳) ✽ (نابالغه) هلک ته د سرو زرو کالي اچول حرام دي او چا چه ور واچول هغه به گنهکار وي. (دُ مُخْتَار وَرَدُ الْمُحْتَار ج ۹ ص ۵۹۸) ✽ د اوسپني گوتۍ د دوزخیانو کالي دې. (ترومذی ج ۳ ص ۳۰۵ حدیث ۱۷۹۲)

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: د چا په مخکښ چه زما ذکر اوشو او هغه په ما درود پاک او نه لوستو هغه د جَنَّت لاره پرېښوده. (طبرانی)

❁ د نارینه د پاره هم هغه گوټی جائز ده کومه چه د نارینه د گوټی په شان وي يعني چه صرف د يو غمي وي، خو که په هغې کښ (د يو نه زيات) هرڅو غمي وي نو که هغه د سپينو زرو هم وي، د نارینه د پاره ناجائز ده. (رَدُّ الْمُحْتَار ج ۹ ص ۵۹۷) ❁ دغه شان د نارینو د پاره د یوې نه زیاتې (جائزې) گوټی په گوته کول یا (یو یا د یو نه زیات) خلی په گوته کول هم ناجائز دي ځکه چه دا [خلې يعني رنګ] گوټی نه ده. زنانه خلی په گوته کولې شي. (بهار شریعت ج ۳ حصه ۱۶ ص ۴۲۸) ❁ د سپینو زرو یوه گوټی د یو غمي چه وزن ئې د څلور نیمو ماشو (يعني څلور کرامه او ۳۷۴ ملي گرام) نه کم وي، په گوته کول جائز دي اگر که د مهر د ضرورت نه بغیر وي، (خو) د دې پرېښودل (يعني چاته چه د مهر لگولو ضرورت نه وي د هغه د پاره جائز گوټی هم نه په گوته کول) افضل دي، او (څوک چه په گوټی باندې مهر لگوي د هغوئ د پاره) د مهر په غرض (په گوته کول) صرف جائز نه بلکه سُنَّت دي، خو د تَکَبُّر یا د زناؤ په شان ډول، سِنګار یا بل څه خراب غرض ئې په نیت کښ وي نو یوه گوټی خو څه په دي نیت خو ښې جامې اغوستل هم جائز نه دي. (فتاویٰ رضویه ج ۲۲ ص ۱۴۱) ❁ په اخرونو کښ د نارینه د پاره د سپینو زرو جائز والا گوټی په گوته کول مُسْتَحَب دي. (بهار شریعت ج ۱ ص ۷۷۹، ۷۸۰ بتصرف مکتبۀ اَلْمَدِیْنَة بَاب الْمَدِیْنَة کراچی) ❁ گوټی په گوته کول صرف د هغو د پاره سُنَّت

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: چا چه په ما باندې د جُمعې په ورځ 200 ځله دُرود شریف اولوستل د هغه د دوو سوو کالو گناهونه به معاف شي. (کنز العمال)

دي چا ته چه د مھر لگولو حاجت وي، لکه بادشاه، قاضي او علماء کوم چه په فتوى باندې د گوتى په ذريعه مھر لگوي، د دوى نه علاوه د نورو خلقو د پاره چا ته چه د مھر لگولو حاجت نه وي سنت نه دي البته په گوته کول ئې جائز دي. (عالمگیری ج ۵ ص ۳۳۵) په دي زمانه کښ د گوتى په ذريعه د مھر لگولو عرف (يعني رواج) نشته، بلکه د دې کار د پاره ستامپ [يعني د ربړ وغيره مھر] جوړېږي، لهدا چه کوم قاضي صاحبانو وغيره ته (په گوتى) د مھر لگولو ضرورت نه وي د هغوئ د پاره هم گوتى په گوته کول سنت پاتې نه شو نارينه ته پکار دي چه د گوتى غمې د لاس تلي [يعني ورغوي] طرف ته او زنانه د غمې د لاس شاترف ته ساتي. (الهداية ج ۴ ص ۳۶۷) د سپينو زرو څلې [رنگ] خاص د زنانه لباس (يعني کالې) دې د نارينه د پاره [په گوته کول] مکروه (تحريمي، ناجائز او گناه ده). (فتاوى رضويه ج ۲۲ ص ۱۳۰) زنانه د سرو او د سپينو زرو که څومره غواړي گوتى او څلي په گوته کولې شي، په دي کښ د وزن او د غمو د شمير هيڅ قيد نشته د اوسپنې گوتى ته که د چاندئ خول [يعني قوله] ور واچوي چه اوسپنه پکښ بالکل نه ښکاري، داسې گوتى [د نارينه د پاره هم] په گوته کول منع نه دي. (عالمگیری ج ۵ ص ۳۳۵) په دواړو لاسو کښ په هر يو لاس گوتى په گوته کولې شى او په کچى گوته يعني د ټولو نه

فَرَمَانَ مُصْطَفَى صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: دَچَا پَه خَوَا کُنِس چِه زَمَا دُکَر اوشو او هغه په ما درود پاک او نه لوستو تحقیق هغه بد بخته شو. (ابن سنی)

ورويي ګوته کښ د په ګوته کړې شي. (ردُّ الْمُحْتَار ج ۹ ص ۵۹۶، بهارِ شریعت حصه ۱۶ ص ۷۰)

❁ د مَنبَتې يا دَم کړې شوي د [د هر قِسم] اوسپني کړا يعني بنگرې] هم د نارينه د پاره اچول ناجائزه او ګناه ده ❁ د مدينه مُنَوَّرَه زَادَهَا اللَّهُ شَرَفًا وَتَعْظِيمًا يا د اجمير شريف خلي او د استيل ګوتې هم جائز نه دي ❁ د بواسيرو د پاره دم کړي خلي هم د نارينه د پاره جائز نه دي ❁ که يو اسلامي ورور د اوسپنې کړا يا د اوسپنې خلي، ناجائزه ګوتې، يا د اوسپنې زنځير اچولې وي نو اوس اوس ئې لري کړې او توبه هم اوکړې. په زرګاؤ سَنَتونه زده کولو د پاره د مَكْتَبَةُ الْمَدِينَةِ دوه کتابونه (1) د ۳۱۲ صفحو کتاب ”بهارِ شریعت“ حصه ۱۶ او (2) د ۱۲۰ صفحو کتاب ”سُنَنِ اور آداب“ هديه کړې او اولولې. د سَنَتو د تربيت يوه غوره ذريعه د دعوتِ اسلامي په مَدَنِي قافلو کښ د عاشقانِ رسول سره د سَنَتونه ډک سفر هم دې.

لوئے رحمتیں و تِ فِله میں چلو سیکنے سُنَنِ و تِ فِله میں چلو
هوں گی حل مشکلیں و تِ فِله میں چلو ختم ہوں شامیں و تِ فِله میں چلو

سُنَتونه زده کولو له قافله کښ لاړ شئ

رحمتونه ګټلو له قافله کښ لاړ شئ

حل به موشي مشکِلونه قافله کښ لاړ شئ

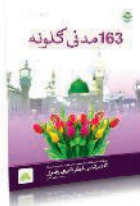
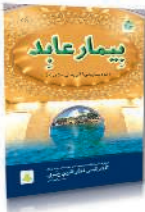
شي به ختم مصيبتونه قافله کښ لاړ شئ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

نيك او مونځ گزاره جوړيدو د پاره

هر زيارت د ماښام د مانځه نه پس ستاسو په ځای کښ کيدونکي د دعوت اسلامي د سنتو نه ډکه هفته واره اجتماع کښ د رضائے الهي د پاره د بنو بنو نيټونو سره ټوله شپه تيروي ﴿ د سنتو د تربيت د پاره په مَدَنِي قافلو کښ د عاشقان رسول سره هره مياشت د دري ورځو سفر او هره ورځ د ”فکرِ مَدِينه“ په ذريعه د مَدَنِي انعاماتو رساله ډکوي او د هرې مَدَنِي مياشتې په ورومې تاريخ ټي د خپل ځای [د دعوت اسلامي] ذمه دار ته د جمع کولو معمول جوړ کړي.

زما مَدَنِي مقصد: ”ما ته د خپل ځان او د ټولې دُنيا د خلقو د اصلاح کوشش کول دي.“ **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** د خپل ځان د اصلاح د پاره په ”مَدَنِي انعاماتو“ عمل او د ټولې دُنيا د خلقو د اصلاح د کوشش کولو د پاره په ”مَدَنِي قافلو“ کښ سفر کول دي. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ**

www.dawateislami.net

فیضانِ مدینہ محلّہ سوداگران زړه سبزي منډی، بابُ المدینہ (کراچی)

UAN: +92 111 25 26 92 Ext: 1262

Web: www.dawateislami.net / E-mail: translation@dawateislami.net